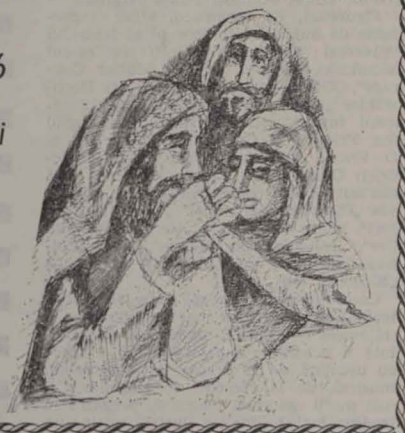

De Roș Hašana 5736
urăm cititorilor noștri
un an bun, fericit
pace și prosperitate

לשנה טובה תכתבו!

MESAUL DE ROȘ HAȘANA 5736

adresat de Eminența Sa d. Șef rabin dr. Moses Rosen
comunităților evreiești din Republica Socialistă România

Iubiți frați și surori,

Roș Hašana — Capul anului. Dacă vreți să căutați concepția etică a iudaismului asupra primei zile a unui an nou iudaic, o găsiți în însuși numele ce-l poartă, — prăznirea trecerii individului și a colectivității de la o etapă a vieții la alta. Capul e călăuză unui itinerar. Fără a sa gândire, fără învățătura ce a desprins-o din peripețiile trecute și fără previziunea sa asupra celor ce vor urma, călătoria noastră devine o rătăcire plină de primejdii. La răspintia ce o înfățișează, în viața fiecărui, înlocuirea unui calendar vechi cu altul nou, se cuvine, deci, în primul rând, să meditam asupra paginilor ce le-am întors definitiv și asupra celor ce se deschid înainte-ne — albe, imaculate — în „Cartea vieții”.

E capul anului, Să nu ne amestecăm nici gândurile, nici simțămintele; e păcat să stingem lumina, pentru ca orbecând prin întuneric să trecem pragul unui nou capitol al existenței pe acest pământ. Peste tot unde se află o așezare evreiască, glasul șofarului răsună cu o misiune definită de marelui filozof al iudaismului, Maimonides, în cuvintele „עורר יונת” „Treziți-vă, voi cei ce somnolați!” Șofarul are menirea să ne scuture din toropeala înșelătoare în care ne azvirlă măruntele activități cotidiene, să ne ridice din banalitatea spre sfințenie, să ne redea luciditatea.

E Capul anului Prin această cale plină de întortocheri care unește leagănul cu mormintul și care se numește viața, nu se cuvine să trecem cu superficialitate, să luăm ușor lucrurile, să le bagatelizăm. Anul nou e, deci, un popas, un prilej de a privi în față viața, de a-i descifra rosturile, de a-i sublinia telul. Ne reculegem în rugăciune înaintea Aceluia care ne cunoaște gândurile, sentimentele și faptele și, împreună cu El, Judecătorul, Conștiința creațiunii, devenim noi înșine proprii noștri judecători. Cu seriozitate scoatem la iveală „ממעקם” „din străfunduri”, tot ce am greșit față de El, față de creația Sa, față de noi înșine și ne pregătim „לפני פנים” să îndreptăm tot ceea ce e nedrept.

Iubiții mei,

Capul anului 5736 găsește obștea evreiască din Republica Socialistă România într-un astfel de moment de examen sufleteș, de bilanț, al activității desfășurate în anul care a trecut și de întinținare a celui care începe acum.

Aruncând din această perspectivă o scurtă privire asupra anului ce se încheie azi, să-i mulțumim lui Dumnezeu că ne-a învrednicit să avem satisfacția unor însemnate și trănice împliniri. Sfințele noastre obște — sfințe prin rivna cu care păstrează vie flacăra credinței, prin dăruirea cu care se îngrijește de trebuințele spirituale dar și materiale ale coreligionarilor — și-au împlinit și în acest an datoria lor sacră. Cele peste 140 temple și sinagogi din țară au dat și dau puțința credincioșilor să îndeplinească mitzva de „תפילה” rugăciune; cursurile de Talmud Toră, în cadrul cărora fiii și fiicele noastre învață limba sfințită, își apropie cunoștințele fundamentale iudaice, cheazăuiesc păstrarea credinței și a așezămintelor noastre, „כבוד הורה כבוד כלל” studiarea Torii este lucrul cel mai de seamă în iudaism. Iudaism înseamnă învățătură, dar înseamnă și cîntec, căci de la Miriam și pînă la profeți, iar în zilele noastre la marii noștri poeți naționali, viziunea despre împlinirea marilor idealuri mesianice, de pace și apropiere între oameni și popoare, și-a aflat expresia în cîntec. De aceea prețuim atât de mult corurile de la București și de la Iași, de la Dorohoi și de la Cluj, de la Tg. Mureș și Timișoara, de la Oradea și Arad, care cu atita măiestrie fac să răsună cîntecul nostru evreiesc, dătător de speranțe și încredere în viitor. „Revista cultului mozaic” — care a intrat în al 20-lea an de apariție — își îndeplinește cu talent și abnegație misiunea ei de sursă de învățătură și punte între comunitățile noastre și celelalte comunități evreiești din lume. Calendarul — Luah este an de an un îndrumar practic iudaic, pus la îndemîna credincioșilor și comunităților noastre.

Cu îndreptățită satisfacție adăugăm la acest sumar bilanț al anului 5735 în făptuirile în domeniul griji pentru frații și surorile noastre — vîrstnici, bolnavi, lipsiți de familie. Prin atitudinea plină de nobil umanism a guvernului, care și în această chestiune vădește deplina înțelegere pentru problemele noastre specifice, și cu sprijinul „Joint-ului, am continuat și în acest an programul de asistență socială, care cuprinde mii de coreligionari, cărora le asigurăm ajutoare consistente, în bani, alimente, efecte, medicamente, îngrijire medicală și igienică, combustibil. Peste 2.500 persoane iau zilnic masa, în condiții civilizate, în cele 10 cantine rituale ale noastre, mulți fără plată. Altor citeva sute de persoane nedepășabile li se asigură masa caldă la domiciliu. Slăvit fie Dumnezeu că ne-a învrednicit să putem afirma în aceste momente solemne de Roș Hašana, că în România nu există evreu care să nu aibă ce minca, să nu aibă ce îmbrăca sau

(Continuare în pag. V-a)

23 August la templul coral

Obștea evreiască din București a celebrat, împreună cu toți cetățenii țării, ziua de 23 August, a XXXI-a aniversare a eliberării României de sub dominația fascistă.

În predica pe care a rostit-o de pe amvonul Templului coral, în cadrul serviciului divin de Kabalat Șabat din 22 august, Eminența Sa

d. Șef rabin dr. Moses Rosen a înfățișat semnificația acestei zile, începutul unei ere noi în viața țării, a poporului român și a naționalităților conlocuitoare, printre care și cetățenii de naționalitate evreiască. În încheiere, corul templului a înnotat imnul de stat al României socialiste.

Vizita în Israel a Eminenței Sale d. Șef rabin și a d-nei dr. Rosen

Între 7—17 august a.c. Eminența Sa d. Șef rabin și d-na dr. Rosen au făcut o vizită în Israel. În cele ce urmează prezentăm cititorilor aspecte din activitatea desfășurată în acest răstimp de conducătorul nostru spiritual.

În ziua de 8 august. Consiliul muncitoresc al orașului Tel Aviv a oferit o recepție în onoarea oaspeților din România. Cu acest prilej, personalitatea și aportul Eminenței Sale au fost elogiate de d-nii: Uri Alpert, secretarul Consiliului; Leib Kuperstein, președintele Asociației ziariștilor de la publicațiile periodice și dr. Berl Frimer, publicist.

La 12 august d. Șef rabin și președintele al F.C.E. din România a avut o întrevvedere, deosebit de cordială, cu d. dr. Itzhak Rafael, ministrul cultelor din Israel. Într-o declarație ulterioară făcută presei, d. ministru Rafael și-a afirmat „respectul și adinca prețuire pentru personalitatea și realizările unice ale Șef rabinului dr. Rosen”. Eminența Sa a invitat pe d. ministru Rafael să viziteze, împreună cu soția, obștea noastră. Invitația a fost acceptată cu plăcere.

În ziua de 13 august a avut loc o sesiune specială a Consiliului superior rabinic din Israel în cinstea d-lui Șef rabin dr. Moses Rosen. În cuvîntarea de salut, Eminența Sa d. Shlomo Goren, Șef rabinul statului Israel, a spus printre altele: „Exprimăm omagiul nostru distinșului conducător spiritual al evreilor din România. Miracolul existenței acestei însemnate comunități se datorează într-o importantă măsură personalității binecuvîntate ale oaspetelui nostru de azi. Eu

Dr. Șef rabin vorbind la recepția din Ierusalim. — În stînga, prof. Arie Tartakover

însumi am vizitat nu prea de mult România, am fost în 12 comunități evreiești și pretutindeni am avut bucuria să găsim instituții religioase, culturale și de asistență socială cum am dori să existe și în alte multe comunități evreiești. Peste tot am auzit de la coreligionarii noștri numai cuvinte de dragoste, respect și recunoștință față de d. Șef rabin dr. Moses Rosen, care și-a dedicat viața credinței și slujirii fraților săi”.

Cuvintele Șef rabinului statului Israel au făcut cea mai adîncă impresie asupra membrilor Consiliului suprem rabinic, care au felicitat căduros pe Eminența (Continuare în pag. V-a)

Primiri la d. Șef rabin

D-na Millicent Fenwick,
membră a Camerei Reprezentanților din S.U.A.

În ziua de 18 august a.c. Eminența Sa d. Șef rabin dr. Moses Rosen președintele Federației Comunităților Evreiești din România, a primit pe d-na Millicent Fenwick, deputat republican de New Jersey al Camerei Reprezentanților din S.U.A. Oaspetele, care a vizitat țara în cadrul delegației parlamentare americane condusă de d. Carl Albert, președintele Camerei Reprezentanților din Congresul S.U.A., a fost însoțit de d. Richard Noyes Viets, consilier al ambasadei americane la București. Au fost de față d-nii: Emil Sechter, secretar general al F.C.E.; Daniel Segal, președintele Comunității evreilor din București; Victor Rusu, prim-redactor al „Revistei cultului mozaic”; Marcel Bădescu, consilier.

Eminența Sa a prezentat modul în care se desfășoară viața religioasă, cultu-

rală, de asistență socială etc a obștei evreiești din România, deplina libertate religioasă din țară, egalitatea deplină de care evreii, alături de toți cetățenii țării se bucură în România. Răspunzînd întrebărilor oaspetelui, d. Șef rabin a scos în evidență bunele relații, bazate pe considerație și stimă reciprocă, ce există între cultul mozaic, biserica ortodoxă și toate celelalte culte din România.

D-na deputat M. Fenwick a mulțumit călduros pentru posibilitatea ce i s-a oferit de a lua cunoștință nemijlocit și de la forul cel mai competent despre realitățile privind viața și activitatea obștei evreiești din România, arătînd că le va împărtăși concetățenilor.

Întrevederea a decurs într-o atmosferă deosebit de cordială.

Dr. Robert F. Drinan,
deputat democrat de Massachusetts

În după amiaza zilei de 21 august a.c. Eminența Sa d. Șef rabin dr. Moses Rosen a primit pe d. Robert F. Drinan, deputat democrat de Massachusetts în Camera Reprezentanților S.U.A. Oaspetele a fost însoțit de d. Richard Noyes Viets, consilier al ambasadei S.U.A. la București. La primire au asistat d-nii:

Emil Sechter, secretar general al F.C.E.; Daniel Segal, președintele Comunității evreilor din București; Victor Rusu, prim-redactor al „Revistei cultului mozaic”.

Întrevederea a decurs într-o atmosferă foarte cordială.

ÎN PREAJMA CENTENARULUI TEATRULUI IDIȘ

Continuând o tradiție glorioasă...

Teatrul evreiesc din România are o tradiție de 100 de ani. Documentele atestă faptul că, la Iași, la vestita grădina „Pomul verde”, artistul și scriitorul Avram Goldfaden a pus, în anul 1876, bazele primului teatru evreiesc profesionist din lume, prezentând, cu trupa sa, unele spectacole. La câteva luni după aceea, în anul 1877, trupa lui Goldfaden a trecut la București, unde, pe scena permanentă a salonului „Lazăr Cafegiu”, a prezentat mai multe spectacole.

De atunci și pînă astăzi, teatrul evreiesc din România și-a desfășurat activitatea în atmosfera culturii teatrale românești, frunzări scenei evreiești bucurându-se permanent de prietenia și de stima frunzări scenei românești și a personalităților de bază din cultura românească. Însăși prima cronică despre teatrul evreiesc din România, publicată în „Curierul de Jassy” (numărul 93, din 1876) se datorește marelui poet român, Mihai Eminescu.

În același timp cu activitatea formațiilor de teatru locale, România a găzduit, de-a lungul anilor și trupe evreiești de mare prestigiu de peste hotare. Astfel, trupa din Vilna, trupa lui Paul Baratoft, actorii Moriss Schwartz și Iosif Bulow au lăsat publicului din România și oamenilor de teatru care i-au cunoscut, amintiri neșterse.

Primele decenii de activitate a teatrului evreiesc n-au fost deloc ușoare; condițiile materiale precare au împiedicat, multă vreme, formarea unei trupe permanente, cu un sediu stabil și cu artiști angajați permanent. Trupele nomade își mutau mereu reședința și își schimbau componența, în căutarea unor locuri prielnice. Totuși, această situație materială nesigură nu a împiedicat dezvoltarea artistică a teatrului evreiesc din România.

Începând din anul 1916, marele regizor-pedagog Iacob Șternberg a desfășurat o bogată activitate creatoare, realizând spectacole de revistă și dramă; în anul 1930, el a înființat un studio, în care încerca o sinteză a curentelor moderne de atunci ale teatrului european.

O perioadă foarte grea a avut de înfruntat teatrul evreiesc din România în anii dictaturii fasciste, cînd artiștilor evrei, ca și întregii populații evreiești, le-a fost refuzat dreptul de a se exprima public în limba lor maternă. În acea perioadă, un grup de artiști evrei, animați de nobila pasiune a artei lor și de idei progresiste, au întemeiat teatrul „Barasheim” din București, pe a cărui scenă au jucat și au cîntat, în limba română, pînă la 23 August 1944.

În același timp, actori și oameni de cultură au organizat, în sinagogi și în temple, între anii 1940—1944, adevărate festivaluri închinare scriitorilor evrei.

Transformarea revoluționară a societății românești s-a petrecut în strînsă și directă legătură cu dezvoltarea culturii și a

artelor. Noul regim a creat condiții prielnice vieții artistice; cultura, arta, teatrul au devenit factori activi în educarea maselor, în dezvoltarea multilaterală a personalității umane. Politica culturală a statului român s-a concretizat, între altele, printr-un sprijin substanțial, moral și material, acordat creației artistice și difuzării sale pe întregul teritoriu al țării. În anul 1948 s-au înființat primele teatre de Stat, printre care și Teatrul evreiesc de stat din București.

Teatrul evreiesc de stat din București este o instituție distinctă și, totodată, o parte integrantă a mișcării teatrale din România socialistă. În activitatea sa, favorizată de condițiile materiale și spirituale create de Stat, teatrul urmărește o sinteză între tradiție și inovație, însușindu-și în mod creator tot ceea ce s-a realizat mai valoros în trecut, spre a transmite contemporanilor comorile culturii evreiești și totodată un receptacul a ceea ce constituie fenomen avansat pe plan mondial. Teatrul are un ansamblu permanent, al cărui actori sînt pregătiți în școli superioare de artă dramatică sau în propriul studio al teatrului. Clădirea permanentă a teatrului constituie un cadru plăcut și bine utilitat din punct de vedere tehnic pentru realizarea unor spectacole care să răspundă celor mai înalte exigențe.

CINE VA SUNA DIN ȘOFAR?

Se povestește că într-un an, înainte de Roș Hagană, rabi Levi-Itzhak Berdicever căuta pe cineva care să sune din șofar în sinagoga sa. S-au adunat cunosători din toate părțile orașului. Căci mulți erau cei ce rîvneau fațoarea de a suna din șofar în lăcașul de rugăciune al rabinului.

Pe fiecare, rabi Levi-Itzhak l-a întrebat: „La ce te gîndești în clipele cînd suni din șofar?” Iar fiecare dintre ei căuta să arate că el e cel chemat și răspundea că în acele clipe cupetul i se îndreaptă către Cabala, învățătura adîncă ale cărei taine sînt cunoscute doar cîtorva.

Dar rabi Levi-Itzhak nu alege pe nici-unul dintre ei.

Într-o zi veni la el un om, care-i vorbi așa: „Învățătorule, sînt un om de rînd, am patru fiice, cărora le-a venit sorocul să se mărite, dar nu am bani de zestre. În clipa cînd sun din șofar îmi spun: „Creatorule, eu am dat ascultare legilor Tale și Ți-am împlinit voia; acum e rîndul Țău să-mi împlinesti voința și să-mi trimiți soți pentru fiicele mele”.

Plin de bucurie, rabi Levi-Itzhak îi spuse celui om: „Cupetul Țău e curat și sincer, de aceea tu vei fi cel ce va suna din șofar în casa mea de rugăciune.”

BRIT IVRIT OLAMIT

(În pag. 12-a, textul în limba ebraică)

Repertoriul teatrului cuprinde o arie largă de titluri din dramaturgia autohtonă, idiș și universală, clasică și contemporană.

Clasicii dramaturgiei universale — Friedrich Schiller, N. Gogol, Carlo Goldoni, Molière, Nikolai Ostrovski, J. N. Nestroy, A. P. Cehov, Georg Büchner, H. Ibsen, G. E. Lesing, H. de Balzac se învecinează cu clasicii dramaturgiei idiș — Șalom Alechem, Mendele Moher Sforim, Jacob Gordin, I. L. Peret, S. Anski, H. Leivik.

Nu lipsesc din repertoriul teatrului autorii români, ca: Victor Eftimiu, Victor Ion Popa, Aurel Baranga, Alexandru Mișoda, Maria Földess, Tudor Arghezi.

Figurează, de asemenea, piese importante de autori contemporani ai teatrului universal: Friedrich Wolff (Profesorul Mamlock), Bertold Brecht „Mutter Courage”, „Opera de trei paralele”, Fritz Hochwälder „Ordinul”, Reginald Rose „12 oameni furioși”, Nazim Hikmet „Orologiul din Praga”, F. Goodrich, A. Hackett și O. Frank „Jurnalul Annei Frank”, Friedrich Dürrenmatt „Frank al V-lea” etc., sau autorii idiș contemporani, ca: H. Sloves „Cîntecul răzbnării”, „Zece frați am fost”, Moise Gherșenzon „Herșele Ostropoller”, „Înteleptii din Helem”, Iacob Rotbaum „Un vis goldfadenian”, Șalom Aș „Blazonul” etc.

Ceea ce caracterizează arta scenică a teatrului nostru este marea diversitate a mijloacelor artistice, imensa disponibilitate a actorilor, capacitatea de a trece cu ușurință de la dramă la spectacolul muzical, de la comedie la tragedie. Cei mai mulți actori ai teatrului, pregătiți în tradiția înaltașilor lor iluștri, cultivă un teatru total, de o bogată expresivitate și cu o mare forță de comunicare cu spectatorul.

În cei 27 de ani de activitate, Teatrul evreiesc de stat din București, a realizat 137 de premiere, prezentate în aproape 6000 de reprezentații, în capitală și în numeroase alte orașe ale țării, și vizionate de aproximativ 1 000 000 de spectatori.

Paralel cu repertoriul de bază, teatrul desfășoară o largă activitate cultural-artistică, de popularizare a literaturii și muzicii evreiești, organizînd matinee și seri literar-muzicale, în care sînt prezentate pagini de antologie din literatura evreiască, figuri din istoria teatrului evreiesc.

Prin turnee periodice în țară, teatrul ia contact cu spectatorii de pe tot teritoriul României, difuzînd, astfel, pe un perimetru întins arta sa.

Anul 1968, teatrul a întreprins un turneu de 6 săptămîni în Israel, prezentînd spectacolele „Zece frați am fost” de H. Sloves și „Un șirag de perle”, spectacol de folclor evreiesc de Israel Bercovici.

Între 15 septembrie și 6 noiembrie 1972, teatrul a întreprins un turneu în S.U.A. și Canada cu spectacolele „Dibuk” de S. Anski și „Un șirag de perle” de Israel Bercovici; cele 40 de reprezentații au fost vizionate de aproximativ 60 000 de spectatori.

ISRAEL BERCOVICI

Secretarul literar al T.E.S.

ÎN 80 DE ȚĂRI...

Creșterea și diversificarea continuă a producției de tractoare au permis întreprinderii „Tractorul” din Brașov să exporte un număr din ce în ce mai mare de tractoare. În prezent, tractoarele românești lucrează pe ogoarele a peste 80 de țări ale lumii. Demn de subliniat este faptul că un număr însemnat de tractoare au fost exportate în ultima perioadă în țări mari producătoare de tractoare ca Statele Unite, Anglia, Italia etc. Este un indiciu semnificativ al prestigiului pe care și l-au cucerit tractoarele „made in România”.

TOMIS REDIVIVUS

Constanțenii și numeroșii lor oaspeți din acest sezon estival, care preferă drept loc de promenadă faleză orașului, au prielul să admire nu numai panoramă „la zi” a portului și noile edificii moderne, ci și unul din cartierele Tomisului antic. Cercetătorii muzeului constanțean au scos la iveală splendide construcții ale Tomisului înaltate între secolul IV î.e.n. și secolul VI al erei noastre. A fost terminată restaurarea unui veritabil cartier de locuințe construite din piatră, cu străzi și canalizare, așa cum arătase el cu un mileniu și jumătate în urmă.

CEASUL 6 000 000

De pe banda de montaj a fabricii „Victoria” din Arad a ieșit ceasul cu nr. 6 000 000. Este al 60-lea tip de ceas fabricat aici. Multe din ceasurile produse la întreprinderea arădană au fost și sînt solicitate chiar și în țări cu veche tradiție în materie: Anglia, Franța, R.F. Germania, Olanda, Belgia.

PREMII INTERNAȚIONALE

Tineri soliști români — vocali și instrumentali — au înregistrat noi succese în diferite competiții muzicale internaționale. Violoncelistul Mirel Iancovici, dela filarmnica „George Enescu” a obținut patru distincții la Concursul internațional de violoncel „Gaspar Casado” desfășurat la Florența: premiul II (premiul I nu a fost acordat), pentru cea mai bună interpretare a piesei obligatorii prezentate la concurs, premiul „Beethoven” și un premiu de onoare. Ediția din acest an a Concursului internațional de vioară de la Glasgow, deschis tinerilor violoniști, a fost cîștigată de concurenta Mihaela Martin, elevă la Liceul de muzică nr. 1 din București. Președintele juriului, Yehudi Menuhin, a elogiat nivelul înalt de pregătire al tinerii violoniste române.

PERFORMANȚA INDUSTRIALĂ

La fabrica de turboagregate din cadrul Întreprinderii de mașini grele București a trecut cu succes probele tehnologice cea de-a patra turbină de 300 MW, unul dintre cele mai complexe produse ale industriei românești, capabil să furnizeze energie electrică pentru un oraș cu peste 1,5 milioane locuitori.

Revista pariziană „L'Express” cita recent, într-o recenzie de film, aceste cuvinte ale unui reputat regizor american, Mel Brooks: „Pentru 10 evrei care se lamentează, Dumnezeu a creat un al 11-lea, însărcinat să le stîrnească risul...”. Iată o definiție a umorului evreiesc nu numai plastică și amuzantă — cum îi stă bine umorului — dar, totodată, direct împlinită în realitățile sociale, în însăși istoria noastră. Risul este, deci nemijlocit legat de plîns, apare ca o replică salutară la tragic, ca o plută pe care urcăm pentru a depăși revîrsările tristeții. Raportul stabilit de Brooks — 1 la 10, doar un evreu înzestrat cu arta de a declanșa risul, față de 10 evrei invadați de negura disperării — ne provoacă un zîmbet, dar, apoi, ca orice idee comică izvorînd dintr-o dramă, ne strîpune dureros sufletul: de ce numai 1 la 10? E deajuns, oare, cînd, în unele împrejurări, jalea ne era nesfîrșită?

Atribuind risului o misiune terapeutică, Brooks continuă o tradiție veche și strălucit confirmată. A spus-o și Șalom Alechem cîndva: „Risul este sănătatea, doctorii ne recomandă să ridem”. A spus-o, mai apoi, și Eliezer Steinberg: „Tristă-lumea asta largă și întinsă. Vă simțeam. / Cu o fabulă, copii, să ne-nviorăm măcar”. Șalom Alechem a descoperit inepuizabile resurse ale risului într-un mediu în care ființa umană era asaltată din toate părțile de o forță cruntă și arbitrară, de sărăcie și promiscuitate, de grotesc și ură; era o vreme și un tărîm al „raioanelor închise”, al pogromurilor și expulzării în masă.

AL 11-LEA...

Eliezer Steinberg a apucat timpuri mai evocate, dar, pe scena vieții s-a izbit și el, la tot pasul, de chipuri disfigure, de episoade în care lacrima se prelingea împreună cu picătura de singe. Și, totuși, a creat o galerie nemuritoare de tipuri comice, iar morala fabulelor sale, sfîșietoare și usturătoare, scîpște mereu de veselie. Gluma evreiască nu s-a lăsat niciodată interzisă, ucisă. Chiar și în anii genocidului nazist, ea izbutea să se strecoare printre plîsete și strigăte de groază, pătrunzînd pînă și în paviloanele lagărelor de concentrare, în vecinătatea camerelor de gaze și a crematoriilor.

Dar nu atribuim, oare, merite excesive acestui ris sincronizat cu suferință? Nu interpretăm fals însăși substanța sa? Nu cumva umorul evreiesc — amarul umor evreiesc — are numai în aparență un rezultat reconfortant, efectul lui veritabil fiind acela al unui anesteziant în situații fără ieșire? Și, în consecință, nu s-ar cuveni, oare, să-l privim cu mai puțină admirație? Nu, o asemenea repudiare ar fi fost cel mai comic gest dintre toate gesturile comice generate de tristețe. Și asta pentru că umorul evreiesc — departe de a fi un subterfugiu al resemnării — este expresia majoră a unei mult încercate voințe de supraviețuire. El nu practică evaziunea, grațuitatea, deoarece viața însăși îl obligă să fie mult mai mult decît un simplu act fiziologic. Sau — ca să revenim la formula

lui Brooks — „cel de-al 11-lea” răspîndește risul nu prin tîmbe și schimonoseli elementare, ci atacînd frontal strîmbătatea vieții, pe cei vinovați de această deformare și, uneori, de ce nu?, chiar și pe victime, dacă o merită. De aceea, s-a și vorbit de „autoflagelarea evreiască”, pe care, însă, ar fi greșit să o înțelegem drept un exercițiu comic denigrator; adevărul este că, rîzînd de noi înșine, ne aplicăm o admonestare, născută din nevoia organică de a condamna defectele noastre, printr-o ironie cistidă, ne-crușătoare. Risul-această tișla splendidă la adresa frustrării omului de condiția sa normală de om devine un imperativ al rămirii noastre pe verticală, atunci cînd sintem împinși sau trași spre orizontală umilirii și a mormintului.

Așa a avut istoria, viața: ca umorul nostru să încolțească în solul tristeții, ca cei care răspîndesc risul să reprezinte un anumit procent — o zecime, susține Brooks — față de mulțimea celor ce se zbat în rarefiata atmosferă a mîhnirii. Să nu ne întrebăm dacă acest raport, de la 1 la 10, nu e prea sărac, prea vitreg. Esențialul este că între ei nu există un zid despărțitor, că „cei 10”, în momentele lor de reșterire, pot fi luați în cîrcă de „al 11-lea, spre a fi purtați spre zări mai senine, mai demne.”

Brooks îl evocă pe Dumnezeu ca autor al acestei împărțiri de roluri în seminția evreiască. Să-l completăm, în aceeași manieră: „Îți mulțumim, Doamne, că l-ai creat pe „al 11-lea”, pe acela care ne dăruiește zîmbetul și speranța.

A. LEIENER

UN GHID PE DRUMUL VIEȚII

În zilele de Roș Hașana evreul celebrează crearea lumii și, mai ales, crearea omului.

Edificarea universului a început, potrivit tradiției, la 25 Elul și s-a terminat la 1 Tisri, o dată cu apariția omului. Numai în momentul creerii omului viața a căpătat întreaga sa semnificație materială și spirituală. Prin apariția ființei umane, viața a depășit stadiul mineral, vegetal și animal și a atins faza etică, istorică. „Aceasta este istoria generațiilor umanității — precizează prima Carte a Bibliei — atunci când Domnul l-a creat pe om, el l-a făcut după asemănarea sa”.

Iudaismul nu începe numărarea anilor începând din ziua apariției materiei anorganice sau începând din ziua nașterii vieții organice. El începe calculul timpului de la data la care conștiința vieții s-a manifestat pentru prima oară, prin om; căci omul, primul și singurul printre creaturi, are conștiința vieții și deci ideea de timp.

Ce înseamnă a avea conștiința vieții? Înseamnă a avea sentimentul valorii fiecărei zile. Acest sentiment se grefează pe cunoașterea naturală a timpului. Unitatea primară de timp este ziua. Lumea însăși a fost creată în zile și nu în ani. În felul acesta Creatorul a vrut să dea omului un model al creației sale pentru viitor. Pe de o parte, El a fixat ziua ca dimensiune a timpului material, matematic. „A fost seara, a fost dimineața — o zi”. Pe de altă parte, El a propus ziua ca măsură a timpului moral: „Și Domnul a văzut că aceasta era bine”. Ziua servește astfel drept cadru imuabil temporal pentru un conținut moral care se reînnoiește și atinge eternitatea.

Dar anul? Din punct de vedere teoretic el reprezintă durata rotației prin care centrul Soarelui revine la același punct de pe cer. În sens practic, el reprezintă succesiunea lunilor și anotimpurilor (Geneza 1, 14). Pe plan moral, el nu este decât suma zilelor sale, este ceea ce zilele care îl compun au avut ca încercătură de fațetă.

Ziua însăși este o realitate în sine; ea este un fenomen care se repetă dar care, de asemenea, se reînnoiește în ochii omului. În spațiul unei zile existența naturală se poate converti, grație acțiunii omului, în viață morală. Căci în astăzi, în prezent, se produce străfulgerarea conștiinței umane și se călește, în consecință, fapta bună, morală, a omului. Ziua, mai degrabă decât anul, are personalitatea sa. Omul singularizează ziua și aceasta din urmă dă omului personalitatea sa. În ansamblul lor, toate zilele și toți oamenii se aseamănă; luate individual, fiecare om și fiecare zi reprezintă ceva unic, original. În an — șana — zilele se „repetă” și oamenii se confundă între ei în timp ce ziua — iom —, luată aparte, este inedită. Își trage forța sa dintr-o „mare” — iam — de posibilități care răzbat din profunzimii și se pot transforma imediat în acțiuni. Tocmai de aceea, Biblia ne învață să organizăm săptămânile noastre, lunile noastre, anii noștri, întreaga noastră viață în zile și ne invită să „numărăm zilele” și să facem astfel „dovadă de înțelepciune”. Căci, în definitiv, întreaga noastră viață constă în ceea ce am făcut din zilele noastre” (Psalmi 90, 12).

Timpul nu reprezintă deci pentru om o suită mecanică a duratei, o simplă repetare a unităților sale, sau o succesiune de faze, ci o reînnoire zilnică, angajându-l la perfecționare perpetuă. Din acest motiv, iudaismul a ales Luna ca pivot al calculării timpului; această planetă-satelit al Pământului, efectuându-și cu regularitate revoluțiile, se reînnoiește în ochii omului. Luna, ca și ziua, oferă omului exemplul unei înnoiri. Iudaismul a manifestat dintotdeauna predilecție pentru sistemul lunar, asocându-l totodată celui solar în stabilirea calendarului; el se distinge, astfel, de alte civilizații care din antichitate îndepărtată au folosit sistemul solar. Aceasta ilustrează concepția iudaică a timpului și, în consecință, a istoriei. Ea nu se bazează pe legile repetării și succesiunii care guvernează natura, ci se inspiră din regulile reînnoirii, pe care omul le observă direct și liber. „Domnul reînnoiește în fiecare zi opera creației sale... El face ca luna să se reînnoiască, spre a servi ca exemplu oamenilor care trebuie la rîndul lor să se reînnoiască” (Ros Hașana 8 b). Intrădevar, Roș Hașana, singură printre celelalte sărbători ale anului, coincide cu începutul lunii — Roși Hodes. Aceasta simultaneitate a datei când se celebrează anul nou cu aceea care marchează luna nouă, cere omului o reflecție particulară. 1 Tisri cade în ziua când luna este invizibilă. Aceasta îi ascunde chipul anului care începe. Rămâne deci în puterea omului să-i dea chipul, prin conștiința și prin acțiunile sale.

„Prima zi de Tisri este capul anului”

— această caracterizare a Talmudului sugerează că anul nou nu este o simplă stație pe drumul timpului, ci un ghid destinat să ne conducă pe calea vieții. El nu vine să ne învețe că noi îmbătrânim în pofida voinței noastre, ci vine să ne atragă atenția că putem întineri cu ajutorul conștiinței creatoare pe care o avem asupra vieții în continuă reînnoire. Reamintindu-ne crearea lumii, Roș Hașana face apel la noi să o reîncepem în noi înșine. Bereșit bara elokim, Domnul a creat pentru om idealul unui început — afirmă hasidimii explicând primele cuvinte ale Bibliei. Fiecare trebuie să-și spună în ziua de Roș Hașana: *Haïom harat olam*, „astăzi a fost creată lumea” și „pentru mine a fost creată lumea!” Iată de ce hasidimii interpretează cuvintele Roș Hașana nu numai ca începutul anului — șana — care se repetă, ci, mai ales ca începutul unei *sinui*, „schimbări” pe care trebuie să o operăm în noi înșine și, pornind de aici, în timp. Un nou an trebuie să fie diferit, deci mai bun din punct de vedere spiritual decât cel care s-a terminat. De aceea, prima zi a anului ne adresează prin glasul șofarului următorul mesaj: „Reînnoiți faptele voastre, înfrumusețați faptele voastre!” Roș Hașana aspiră astfel la titlul de Zi. În realitate, tradiția a denumit-o simplu *Ioma arita*, „Ziua lungă”. Ea este lungă nu numai pentru că înglobează de fapt două zile succesive de sărbătoare, ci pentru că tinde să facă din întregul an o lungă Zi.

„Capul anului”, Roș Hașana ne învață că oricare dintre zile se poate vădi decisiv pentru întregul an. Halaha traduce această concepție afirmând că „o zi a anului poate fi considerată ca un an”. Buna folosire a unei zile poate determina binecuvîntarea unui an întreg, așa cum proasta folosire a unei zile poate determina blestemul unui an întreg.

Iudaismul este o religie istorică: respectul trecutului se împletește cu speranța viitorului, tradiție și mesianism se întîlnesc în prezentul creator. Iudaismul este religia lui „astăzi”, a revelației imediate, a actualității comandamentelor divine. Chiar „astăzi” Domnul te interpelează și spune: „Privește, îți propun binecuvîntarea și blestemul”. În „astăzi” sînt cuprinse atît binecuvîntarea cît și blestemul, căci chiar în această zi ești invitat, tu omule, să te examinezi, să ieși cunoștință de tine însuși în fața Domnului, să ascuți vocea Lui, să îndeplinești poruncile Lui, să trăiești cu El. Dacă îți spui, asemenea lui Hilel „Dacă nu acum, atunci când?” chiar această zi îți va aduce binecuvîntarea. Dar dacă îți spui: „Să mîncîm și să beau căci mîine voi muri” chiar această zi îți va aduce blestemul. Binele și răul sînt urmarea pe care o dăm chemării pe care ne-o lansează prezentul, ziua de astăzi, chiar clipa aceasta. Clipa aceasta, care n-are nici consistență și nici dimensiuni, care a fugit atunci cînd noi abia i-am deslușit prezența, care a dispărut înainte de a-i fi pronunțat numele, această clipă se pune și rămîne la dispoziția noastră dacă o dorim și o vom. Omul este acela care o poate încălca cu voința sa, o poate măsura prin efectele sale, o poate reține pentru totdeauna. El a sesizat dintr-o dată scînteia acestei clipe și a transformat-o în flăcără, care nu încetează să-i lumineze drumul. El a prins, în zbor, o particică desprinsă din eternitate, n-a lăsat-o să se rătăcească în oceanul timpului și a făcut-o să se reîntoarcă, mărită, purtătoare a unei valori inedite, în eternitatea de unde a venit și spre care tinde. Omul a valorizat astfel prezentul, nu l-a lăsat să piară, a „salvat ziua”.

Dimpotrivă, fiecare zi pierdută marchează locul unui mormînt (Iov 17, 1), poartă inscripția unui „paradis pierdut”. Fiecare clipă neglijată marchează nu numai un „timp pierdut”, ci, ceea ce este mai grav, o eternitate pierdută. Căci chiar în momentul cînd noi am eșuat necunosând țelul care ne revine, chiar în momentul în care spiritul de inițiativă nu a acționat din pricina nepăsării, noi am fi putut stabili contactul între timp și eternitate, am fi putut ajuta la unirea lor și fi contribuți astfel la binele nostru și al omenirii: „Cel care n-a contribuit ca Templul să fie reconstruit în zilele sale, trebuie să considere că Templul a fost distrus în zilele sale!” Și chiar dacă am reuși mai tîrziu să alăturăm timpul eternității prin folosirea unei alte clipe propice, ocazia o dată pierdută, cu posibilitățile pe care ni le oferea, nu se va reîntoarce nici o dată. Și cine știe dacă ocazia pierdută n-ar fi putut fi decisivă!

Subliniind importanța excepțională pe care o are Roș Hașana ca *Iom hadin*, „zi de judecată”, înțelepții noștri n-au omis să ne reamintească că „omul este judecat în fiecare zi”, „el este judecat după acțiunile sale la ora actuală”, el este judecat — așa cum ne învață, indirect, lectura biblică de Roș Hașana — „acolo unde se găsește”.

VESTMÎNTUL ALB

În tradiția iudaică vestmîntul alb este un simbol al bucuriei. De aceea el e purtat de mesader la ceremonia de Seder, ca un simbol al libertății, de oficianți la serviciul de Musaf de Seder, în ziua de Sucot, cînd se recită rugăciunea pentru ploaie și în prima zi de Pesah, cînd se recită rugăciunea pentru rouă, și citează de mire la celebrarea căsătoriei.

În timpul serviciului de Roș Hașana și Iom Kipur vestmîntul alb, kitelul, este purtat, datorită unei asociații ce se face între culoarea albă cu noțiunea de puritate ce va fi atinsă după iertarea păcatelor.

Printr-o asociație între ideea de pocăință, iertare și moarte, vestmîntul alb e folosit și ca giulgiu. Acest lucru e menționat pentru prima dată de rabi Eleazar din Worms în cartea sa „Ha-Rokeah” și de rabi Meir din Rothenburg în „Hagahot”, precum și de Maimonide în „Yad”. Denumirea kitel datează din evul mediu, de la evreii din ducatele germane din răsărit.

Iom Kipur pe vremea lui Herodes

În capitolul LXIV al cărții „Hevet le-huda” a lui Solomon Ibn Verga se găsește traducerea unei scrisori a unui călător roman care asistase, în timpul regelui Herodes (40-4 î. n.), la ceremoniile ce se desfășurau la Ierusalim în cinstea marelui preot (Kohen Gadol) cu prilejul zilei de Iom-Kipur. Redăm mai jos unele pasaje din această scrisoare.

Cu șapte zile înaintea sărbătorii, zi de post și de iertare, ziua cea mai sfîntă a anului pentru evrei, se pregăteau la locuința Marelui-preot fotolii aurite, încrustate cu pietre prețioase, puse la dispoziție de curtea regală. Aceste fotolii erau destinate regelui, președintelui tribunalului religios, marelui preot și demnitarilor săi.

De asemenea erau așezate șaptezeci de scaune de argint pentru membrii Sanhedrinului, care împart dreptate în sala de marmură a tribunalului.

Cel mai venerabil dintre preoți se scula și adresa Marelui-preot îndemnuri și sfaturi atît de impresionante, încît toți cei prezenți erau mișcați pînă la lacrimi. El spunea: „Gîndește-te bine și cumpănește în fața cui urmează să te înfrîiezi. Nu uita că dacă îți pierzi curajul și judecata necesară, vei cădea și vei muri, fiind astfel cauza pentru care poporul lui Israel nu-și va căpăta iertarea în această zi sfîntă, iar ochii întregului popor sînt ațintiți asupra ta. Cercetează amănunțit toate faptele tale, poate îți vei descoperi vreun păcat cit de mic care ar putea cîntări mai mult decât toate faptele bune, căci Dumnezeu ține seama de cea mai mică încălcare... Cum îndrăzni-vei să te înfrîiezi înaintea Lui, dacă nu te știi curat?”

Marele-preot răspundea: „Mi-am făcut un examen amănunțit al vieții mele și am cerut iertare lui Dumnezeu pentru tot ce am considerat a fi un păcat; am adunat pe toți frații mei preoți și i-am conjurat, în numele Creatorului, să mărturisească

totul în ce privește faptele lor, astfel încît să le pot arăta mijlocul de a obține iertarea.”

La rîndul său, regele îl îmbărbăta pe Marele-preot prin cuvinte de consolare, îl asigura de simpatia și prietenia lui și îi ura să iasă cu bine din sanctuar.

Crainicul striga apoi cu voce răsunătoare: „Cinstiți-l pe Marele-preot, care se duce la Templu!”

„Întreaga asistență îl conducea în următoarea ordine: mai întîi veneau prinții descendenți ai regilor Israelului, urmași de prinți casei lui David. Crainici care îi precedau îndemneau poporul să dea dovadă de respect față de aceste persoane de singe regal. După ei veneau preoții (kohanim), îmbrăcați în straie de mătase albă, apoi corul levitilor și al muzicanților, trompeții și aprozii, purtătorii de tămie, țesătorii stofelor sfînte, păzitorii templului, păstrătorii cărților sfînte și oamenii de serviciu. După aceștia pășeau cei 70 de membri ai Sanhedrinului, urmași de o suită de ofițeri purtînd lungi toiege de argint cu care băteau ritmul marșului.

Marele-preot mergea singur, urmat la distanță de mai marii casei lui Aaron, care pășeau doi câte doi. La fiecare încercare a drumului așteptau conducătorii marilor școli care, adresîndu-se marelui preot îi spuneau: „Venerabile Kohen Gadol, fie ca intrarea ta în sanctuar să aducă tuturor pacea și fericirea. Roagă-te Atotputernicului să ne dea viață și putere ca să putem studia sfînta-î lege”.

Cînd procesiunea ajungea la intrarea Muntelui Sfînt (Har Habait), întreaga asistență îndălă rugăciuni pentru Templu, pentru preoți și pentru menținerea regilor din spîia lui David, iar mulțimea striga „Amen!” Zgomotul era atîci de mare încît, datorită mișcării aerului, păsările cădeau săgetate la pămînt.

Cînd liniștea era restabilită, Marele-preot se înclina în fața poporului și, cu lacrimi în ochi, însoțit de doi demnitari, se retrăgea într-o încăpere unde rămînea singur.

Acesată ceremonie avea loc la intrarea în Sanctuar. Onorurile și manifestările populare în cinstea Marelui-preot la țesirea sa din templu erau și mai impunătoare. Toți locuitorii din Ierusalim, îmbrăcați în alb, se perindau prin fața acestuia, cu făclii aprinse. Ferestrele caselor erau împodobite cu covorași și broderii scumpe, toate locuințele erau iluminate. Mi s-a povestit că de cele mai multe ori Marele-preot nu se putea înapoia la locuința lui înainte de miezul nopții, atît de mare era mulțimea care îl înconjură și, cu toate că toți erau slăbiți din cauza postului, nimeni nu se ducea acasă mai înainte de a fi reușit să-i sdrute mîna.

SUNETUL ȘOFARULUI

„Cu toate că sunatul din șofar de Roș Hașana este o obligație de ordin religios a cărei rațiune nu este precizată în Tora, sensul ei este, cu toate acestea, foarte clar. Șofarul ne spune: Treziți-vă, voi cei adormiți, din somnul vostru. Voi, amoriți ieșiți din toropeala voastră, examinați-vă faptele și căiți-vă. Amintiți-vă de Creator, voi cei ce uitați unde este adevărul și care vă pierdeți anii în vanități și himere fără nici un folos. Scrutați conștiința voastră, treceți prin filtrul exigenței acțiunilor voastre, abandonăți căile greșite și gîndurile greșite.” (Mișne Tora. Hilhot Teșuva, 5)

De Roș Hașana...

Un Midraș ne învață că fiecare din acțiunile noastre terestre generează crearea unei ființe cerești: dacă fapta e pioasă, ființa cerească creată e bună, în caz contrar e rea. Dar se întîmplă să facem și anumiți fapte bune, însă nu în totalitate. E cazul acelor miștoare pe care le facem din rutină și nu dintr-o convingere profundă, a rugăciunilor recitate din vîrfurile buzelor dar nu din inimă. În acest caz ființa cerească ce ia naștere are defecte.

Ce se întîmplă atunci de Roș Hașana? Atotputernicul, ca judecător al creaturilor sale, pune să defileze în fața sa ființele cerești create de faptele noastre, mai înainte de a se pronunța. Și atunci aceste ființe cerești care au cîte un defect, se grabesc trezind înaintea lui Dumnezeu pentru ca acesta să nu observe malfaptele lor și să nu spună că, în realitate, faptele bune ale creatorilor lor nu sînt chiar atît de bune pe cît păreau...

CARNET

CARTEA VIETII

De Roș Hașana tirgul mirosea a prune brumării și a gutui pirguit. Dimineața, aerul era rece și proaspăt, cerul transparent iar la amiază lumina avea culoarea mierii. A mieri în care fiecare cap de familie muia prima îmbucătură de piine, ca anul să fie dulce. „Să fii înscris în cartea vieții!” își urau cu gravitate oamenii, înșiorați de însemnătatea clipei.

De o lună, de zile glasul tăios al șofarului sparge liniștea dimineții, vestind apropierea Zilelor cutremurătoare. Sunetele prelungi, tinguitoare, alternează cu altele sacadate, ca bătaile unei inimi neliniștite. Se știe că numeroase și adinci sînt înțeleșurile acestei chemări iar în anul acela în deraja pe care a rostit-o de Șabat Șuva, în Sinagoga Mare, rabinul tirgului a străduit asupra datoriei de a fi tu însuși, de a fi pe deplin și cu adevărat ceea ce ești, nimic mai mult și nimic mai puțin. Și spre a-și rotunji ideea, a folosit o vorbă a lui rabi Mendel din Kotzk: „Dacă eu sînt eu pentru că eu sînt eu și tu ești tu pentru că tu ești tu, atunci eu sînt eu și tu ești tu. Dar dacă eu sînt eu pentru că tu ești tu și tu ești tu pentru că eu sînt eu, atunci eu nu sînt eu și tu nu ești tu”.

Înghesuși pe băncile tari, cam incomode, oamenii tirgului, oameni mărnuși, fără multă învățătură, dar cu o nepotlă sete de a ști, sorbeau auzi fiecare cuvînt al maestrului. De sus, din balcoanele rezervate femeilor, se auzea un plîns îndușit. Ce și cit înțelegeau acești evrei simpli, de toate zilele, din subtilile comentarii talmudice? Probabil că mintea lor nedeprinsă cu abstracțiunile nu putea atinge sferile înalte în care plana și la care-i invita învățătorul și rabinul lor; sensul îndemnului său, însă, îl înțelegeau și le mergea drept la inimă.

„A fi tu însuși, pe deplin și întreg, una cu obște, identificat cu trecutul și prezentul ei, un fir de nedesfăcut din țesătura, din substanța iudaismului — iată ce pretindea rabinul adresîndu-se fiecărui om al tirgului. Și asta în fiecare zi a anului și cu sporită strășnicie în preajma Zilelor cutremurătoare. Căci acum, tirgul, lumea toată, stă sub zodia balanței: cartea vieții e larg deschisă și fiecare e cîntărit, judecat și înscris după faptele sale

Sentimentul apartenenței la obște, al identificării cu trecutul și prezentul ei, sînt acum mai acute decît orînd. Precum eroul mitologic ale cărui puteri sporeau orîndecite ori picioarele îi atingeau pămîntul, identificarea cu premergătorii, cu părinții și bunicii ce odihnesc în cimitirul de la capătul tirgului sporește credința fiecăruia, tăria de a se înfățișa înaintea Judecătorului suprem. În diminețile răcoroase și pure, cînd prinde a se auzi glasul pătrunzător al șofarului, oamenii tirgului, bărbați cu bărbii țepoase, cu pălării cam boțite pe cap, femei cu șaluri și broboade negre, se duc la Kever-aves, să plîngă și să se roage la mormintele înaintașilor.

Nucii de pe alei foșnesc înșiorați de adierea dimineții de toamnă, soarele ce se înalță zvîntă iarba umezită de rouă iar sub lespezi cei adormiți ascultă glasul murmurat printre lacrimi al urmașilor. De fapt morții nu mor deodată, ei continuă a trăi în amintirea urmașilor. Numai atunci cînd ultimul dintre urmași s-a săvîrșit din viață, cînd nu mai are cine să-l plîngă și să-i aprindă o luminare, numai atunci mortul a murit definitiv și cu totul.

„Să fii înscris în cartea vieții! Să fii înscris în cartea vieții celei bune!” își urau reciproc oamenii tirgului, venind de la sinagogă, unde fiecare s-a rugat nu numai pentru sine, ci pentru viața și bunăstarea obștei și a lumii întregi. Și aceasta nu numai pentru că așa e ritualul, ci pentru că o îndelungată experiență istorică i-a învățat că destinul lor e condiționat de destinul general, că existența fiecăruia este o părticică, un atom din marea existență eternă a universului. În marea carte a vieții, fiecare scrie cu faptele sale propriul său episod, iar suma lor este istoria, destinul lumii.

Se înțelege că oamenii tirgului, croitori și ciubotari, birjari și prăvăliași, oameni cu necazuri mărunte și puțină știință de carte, nu se pricepeau să exprime gîndul acesta pînă la capăt, dar din tot felul lor de a fi se vedea că nu le este străin. Rugăciunile lor, cînta pentru păcatele săvîrșite, invocația către tatăl ce-are, erau făcute nu numai pentru ei și doar în numele lor, ci în numele obștei întregi, pentru toți. Exact așa trăiseră și se rugaseră părinții și bunicii lor, lungul șir de înaintași ce se odihnesc sub lespezele umbrite de nucii foșnitori. Tot așa trăiau și se rugau acum ei, oamenii de azi ai tirgului.

„Glasul cutremurat al cantorului umplea încăperea sinagogii, luminările de la amvon picură lacrimi fierbinți, iar enoriașii citesc cu glas mare, tinguitor, străvechile rugă de pocăință și îndurare. Așa cum era rînduit, mărturiseau păcate, dintre care multe nici nu aveau cum a le fi săvîrșit, atît de simplă, deschisă și curată era existența lor de fii ai tirgului. Dar de vreme ce asta era rînduiala, i se supuneau cu umilință, încredințați că la temelia ei se află o rațiune pe care rațiunea lor n-o poate pricepe.

Tot după vechea rînduială, în cea de-a doua zi de Roș Hașana, după amiază, se strîngeau pe malul pîrului de la marginea tirgului, spre a-și lepăda în el păcatele de peste an. Era un biet fir de apă, deseori secăt deabinelea, pe malul său creșteau bălării înalte și ici-colo o salcie singuratecă. În credința lor simplă, oamenii gîneau că în marea sa bunătațe Dumnezeu îi croise albia anume în acest loc, ca ei să poată împlini porunca de tașlii.

„Soarele scăpăta roșu, dinspre dealuri se pornea un vînt neprietenos care ridica praful vîrtej. Aplecîndu-se pentru ultima oară asupra firului turbure de apă, oamenii tirgului încheiau ritualul, urîndu-și din nou unul altuia să fie înscrisi cu toții în cartea vieții. A vieții celei bune și îndestulate.

VICTOR RUSU

Dublă Bar Mitzva la Reșița

Obstea din Reșița a avut bucuria de a participa la sărbătorirea Bar Mitzvei gemenilor Ted și Toma Beck, fiii coreligionarilor Erwin și Ester Beck.

În cadrul ceremonialului, dl. dr. Epstein, președintele Comunității evreiești din localitate, adresîndu-se obștei, părinților și tinerilor frați Beck, a subliniat în alocuțiunea sa documentată de percepțe etice iudaice, necesitatea ca sărbătorii să fie apropiate obștei și învățătorilor Torei.

Familia a oferit la Kiduş o gustare tradițională.

Transmitem, în numele Eminenței Sale D-lui Șef rabin dr. Moses Rosen, tinerilor Bar Mitzva, binecuvîntarea Torei și îndrumarea de a păși cu bucurie și în deplină sănătate pe cărările iudaismului, ale Torei și ale dragostei de popor și umanitate.

Brith Mila la Suceava

Bucuria tinerei familii Hary Feller de a avea un nou născut a fost împărtășită de mulți din membrii obștei din Suceava care au luat parte la ceremonia de Brit-Mila.

Mohel a fost d. haham Pincas Wassermann din Dorohoi.

Prof. dr. Isac Blum

A încetat din viață prof. dr. docent ing. Isac Blum, unul dintre profesorii de seamă ai Institutului Politehnic din București.

Născut la București la 25 martie 1894, Isac Blum și-a făcut studiile superioare la Universitatea din București, obținînd titlul de inginer și, ulterior, pe acel de doctor în chimie. Imediat după aceea și-a început o bogată activitate didactică și științifică la Universitatea din Capitală, pornind de la funcția de asistent universitar și parcurgînd toate gradele ierarhice didactice, pînă la acela de profesor. A ocupat, de-a lungul anilor, funcții de înaltă răspundere, printre care cele de decan al Facultății de chimie industrială din Institutul Politehnic București, director științific al Institutului de cercetări carbonifere, director științific al Institutului Național de Cercetări Tehnologice. A publicat peste 200 de lucrări științifice în țară și străinătate, a fost autor a numeroase brevete și invenții, a format generații de ingineri chimiști și doctori în chimie. Urmare a prodigioasei activități didactico-științifice a fost numit docent, iar după pensionare, a funcționat ca profesor consultant. Pentru meritele sale a fost distins cu premii și cu decorații.

Înaintea de 23 August 1944, prof. Isac Blum a fost mulți ani — în paralel — și profesor la liceul „Cultura Max Azel” din București unul dintre cele mai vechi așezăminte culturale evreiești din țară, aducîndu-și aportul la buna pregătire a generațiilor de elevi.

Prin încetarea din viață a prof. dr. docent ing. Isac Blum, școala a pierdut un om de valoare iar colegii săi de muncă, un coleg de înaltă ținută morală.

Prof. dr. ARMAND PAPIER

Inhumarea a avut loc la cimitirul Giurgului. Au luat cuvîntul d-nii: Daniel Segal, în numele Eminenței Sale dl. Șef rabin dr. Moses Rosen și al Comunității evreilor din București; Prof. dr. docent Tudor Ionescu, membru corespondent al Academiei R.S.R., din partea prietenilor și colegilor; conferențiar dr. ing. Radu Avram, prodecan al Facultății de Inginerie chimică, din partea decanatului și rectoratului Institutului Politehnic-București; conf. dr. ing. Barca Furmuzache, din partea foștilor elevi și colaboratori ai Facultății de Inginerie chimică.

DECESE

În perioada 26 iulie — 25 august a.c. în cimitirele Comunității evreilor din București au fost înhumați:

Cernea Tina (67 ani) str. Linăriei 98; Goldschmidt Strul (74) 7 Noembrie 20; Sefer Fanl (79) Laptelui 26; Blum Isac (81) Horei 15; Balmberg Maxim (82) Enăchită Văcărescu 45; Ochs Malvina (85) Prof. Georgescu 19 A; Cislieschi Alin Lucian (2) Alea Compozitori 2; Lam Suzana (84) dr. Pasteur 16; Cohn Etti (Enta) (65) Sf. Vineri 6; Kaiser Sura Leia (62) Șepcari 22; Rubingher Malca (83) Popa Nan 130; Herescu David (75) Radu Cristian 4; Simovici Ioel (81) Alex. Beldiman 1; Cohn Aneta (73) Mendeleev 8; Wolf Iancu (85) Maior Cîmpeanu 43; Salzberg Sara (79) Ion Voinescu 2; Rohrllich Iancu (74) Sevastopol 3 A; Lehrer Isac (75) Bateilor 3; Rittner Fani (72) Ion Țăranu 18; Wechsler Tina Hilda (79) serg. Ion Levarda 12; Bercu Iosub (73) Fundaiei 6; Casian Herscovici Erna (64) Alea Bacău 13; Loebel Debora (80) Bd. Coșbuc 104; Frankel Ida (89) Mircea Vodă 65; Menicovici Manuel (72) Uranus 32; Braunștein Ușer (85) Bd. Păcii 102; Bernard Benedect (89) Muncii 94; Loebel Moritz (71) Jean Atanasu 21; Brummer Ludovic Sig. (79) Republicii 86 A; Goldstein Fani (79) Niculței 4; Rubin David (81) Brezoianu 53; Walsenberg Calman Leib (85) Bd. 7 Noembrie 201; Solomon Iancu (70) Schitu Măgureanu 45; Silberman Betty (70) Cămin Radu Vodă.

Luiza Salom, soție, Haim și Tanta, frate și cumnată, Josef, Domnica și Bina frate și surori din Israel, Tina Levi, nepoată din București, ing. George Salom, cu soția și fiul din Craiova, Nelu Salom, Nicu Levi cu soțiile și mătușile, cit și celelalte rude, anunșă încetarea din viață a neuitatului lor soț, frate, cumnat și unchi.

SAVU SALOM

Inmormintarea a avut loc la cimitirul Comunității evreilor din Craiova, în ziua de 7 august 1975.

Sanea Catz anunșă pe această cale pe toți acei care l-au cunoscut și apreciat pe

D-rul LUPU CATZ

că în ziua de 17 iulie a decedat subit la New York.

Să se odihnească în pace! Un gînd pios pentru el.

Tony, soție, Marius, fiu, Pittly, noră, Ingrid, nepoată, împreună cu familia, anunșă cu durere decedul scumpului lor

ISAC LEHRER

Inmormintarea a avut loc în ziua de 5 august 1975.

Ester Segal și Bety Grünberg-Reni anunșă cu profundă durere decesul surorii lor

REBECA BENDEL

inhumată la Galați în ziua de 13 iulie 1975.

Cu adîncă durere și în veci nemîngiați, Daisy, soră, Lonciu Bercovici, cumnat, împreună cu întreaga familie, anunșă încetarea din viață, după o scurtă și grea suferință, a aceleia ce a fost

ERNA CASIAN

născută Herscovici

Inmormintarea a avut loc la cimitirul Filantropia din București, la 21 august 1975.

Păstrîndu-i neștearsă amintirea, familia anunșă cu același durere că la 29 iulie a.c. s-a împlinit un an de la pierderea dragului lor

Ing. SOLOMON MUHLRAD

Un gînd pios pentru acela care a iubit atît de mult viața.

A încetat din viață la Tel-Aviv, în vîrstă de 110 ani, Yehyeh Dahabani care a fost vizitîu lui Herzl în timpul vizitei pe care aceasta a făcut-o în Țara sfîntă în anul 1898.

Prin testament, Dahabani a dispus ca diverse ornamente ale diligenței sale, ca și cheia de la ușa diligenței și biciușca de care s-a folosit, să fie scoase la licitație, iar suma realizată să fie utilizată pentru cercetări în domeniul cancerului.

MESAJUL DE ROȘ HAȘANA 5736

(Urmare din pag. I-a)

să suferă de frig, că în România nu există evreu care dorind să rămână, el și copiii săi, buni evrei, să nu aibă această posibilitate.

Toate acestea, iubii frați și surori, le-am înfăptuit cu toții laolaltă, inspirați de comandamentele sfinte iudaice, în climatul de deplină libertate religioasă din țară. Gîndul nostru, de buni evrei și loiali cetățeni ai acestei țări, se îndreaptă cu recunoștință către conducătorii săi luminați, în frunte cu președintele statului d. Nicolae Ceaușescu, a cărui politică înțeleaptă și profund umanistă întrunește aprobarea unanimă a tuturor fiilor acestei țări. Adresăm, de asemenea, mulțumiri și binecuvîntarea noastră tuturor acelor — președinți și secretari de comunități, celorlalți membri din conducere, funcționarilor Federației și ai comunităților din țară, ca și deservenților de cult, melandimilor de la Talmud Tora, dirijorilor formațiilor corale și tuturor acelor ce lucrează pe ogorul sfînt al păstrării tradiției și instituțiilor noastre sfinte. Cu adevărat sfîntă e munca lor, căci este pusă în slujba lui Dumnezeu, a iudaismului și a obștei!

Aceste înfăptuiri trezesc bucuria și miadria justificată a fiecărui membru al obștei noastre, trezesc admirația și respectul oaspeților — tot mai numeroși — care ne vizitează. În anul 5735, de pildă am primit vizita unor eminente personalități ale vieții evreiești contemporane, printre care d-nii: dr. Nahum Goldmann, președintele Congresului Mondial Evreiesc; Ygal Allon, vicepreședinte al guvernului și ministru de externe al statului Israel; Haim Bar-Lev, ministrul comerțului din Israel; I. J. Leibler, fruntaș al vieții evreiești din Australia; rabinul Azriel Miller, președintele Conferinței președinților marilor organizații evreiești din S.U.A.; Moise Tandeitnik, președintele Comunității evreiești din Moscova; delegații reprezentative ale marilor organizații americane Bnei Brith, American Jewish Committee, Joint etc. Cu toții au avut numai cuvinte de laudă și de apreciere pentru activitatea noastră. Ele și-au găsit expresia și în Rezoluția adoptată de curînd la Geneva de Consiliul de conducere al Congresului Mondial Evreiesc în care se arată că sesiunea consiliului, „recunoșcătoare pentru faptul că comunitățile evreiești din România se bucură de depline drepturi cetățenești și de libertate religioasă, exprimă aprecierea asupra conlucrării active între comunitățile care li alcătuiesc și Federația Comunităților Evreiești din România și afirmă hotărîrea de a întări legăturile de solidaritate cu acest bine organizat organ reprezentativ al unei colectivități dintr-un stat socialist”.

Totodată, „consemnînd cu recunoștință că un foarte mare număr de evrei din România a căpătat permisiunea de a se reuni cu familiile lor în Israel, consiliul de conducere al Congresului Mondial Evreiesc își exprimă încrederea că această politică umanistă a guvernului român va fi menținută”.

Sîntem o obște importantă a poporului evreu, o obște cu o tradiție de peste 5 veacuri, și dorința și convingerea noastră fermă este că vom continua a păstra și transmite mai departe credința, tradiția și toate instituțiile noastre sfinte. Sîntem acum mai puțini la număr, de aceea răspunderea noastră este și mai mare și acest lucru cată a ne fi îndemn în tot ceea ce facem. Am fost sîntem și vom fi buni evrei și totodată cetățeni loiali ai acestei țări, căci toată experiența și realizările de pînă acum dovedesc că nu există nici o contradicție între aceste două noțiuni.

E un bilanț pozitiv, cu care ne putem mîndri. Desigur că multe mai sînt de făcut. Pentru aceasta, e nevoie ca fiecare dintre voi să-și revizuiască propria sa poziție în fața comunității. E timpul să vă întrebați, dacă și în ce măsură sînteți prezenți în acest efort de a păstra și continua ceea ce ne este sfînt și drag.

Capul anului. Ceea ce e capul pentru trup este ziua de an nou pentru toate celelalte zile ale anului. Între cap și trup trebuie să fie o permanentă legătură. Iudaismul nu se poate limita la o prezență în obște numai în zilele de început de an. El solicită interesul și participarea voastră în viața cea de toate zilele. Instituțiile noastre de cult trăiesc numai prin propriile noastre mijloace. Roș Hașana vă cheamă, deci, la împlinirea acestor datorii, în parte încă neîmplinite.

Fie ca anul ce începe să aducă prosperitate în căminele voastre, succes în munca voastră, binecuvîntare deplină tuturor comunităților evreiești, înflorire și progres scumpei noastre patrii, Republica Socialistă România, pace și prietenie între toate popoarele.

Cu tradiționala urare de
LEȘANA TOVA TICATEVU!

Dr. MOSES ROSEN

Șef-rabinul cultului mozaic
Președintele Federației Comunităților
Evreiești din Republica Socialistă România

Recepția oferită de d-na și d. Șef rabin dr. MOSES ROSEN

În ziua de 28 august a.c. Eminența Sa d. Șef rabin și d-na dr. Rosen au oferit o recepție cu prilejul vizitei d-nei și d-lui rabin Azriel Miller, președintele clubului marilor organizații evreiești și a d-nei și d-lui ing. Moise Tandeitnik, președintele Comunității evreilor din Moscova.

Au luat parte d. Gheorghe Nenciu, conducătorul Departamentului Cultelor; Excelența Sa d. Yohanán Cohen, ambasadorul statului Israel la București; Richard Viets, consilier al ambasadei S.U.A. la București; reprezentanți ai cultelor.

Au fost de asemenea prezenți: d-na și d. Itzhak Artzi, locțiitor al prima-

rului orașului Tel Aviv; d-na și d. M. Z. Kadari, prorectorul universității Bar Ilan din Israel; ziariștii Ruth Bondi și Rafael Bashan.

Printre invitați s-au aflat conducătorii Federației și ai Comunității bucureștene, fruntași ai obștei, distinși intelectuali, scriitori, artiști, ziariști, etc.

Recepția s-a desfășurat într-o atmosferă deosebit de cordială.

Schimb de felicitări

Cu prilejul zilei de naștere, Eminența Sa d. Șef rabin dr. Moses Rosen a primit o scrisoare de felicitare din partea Excelenței Sale d. Yohanán Cohen, ambasadorul Statului Israel la București.

Răspunzînd acestei scrisori, Eminența Sa a mulțumit de asemenea printr-o scrisoare, pentru felicitări, urîndu-i un an bun și fericit.

OASPEȚII NOȘTRI

Graville Janner, deputat în Camera Comunelor fruntaș al vieții evreiești din Anglia

Între 6-11 august a.c. obștea noastră l-a avut oaspete pe d. Greville Janner, deputat în Camera comunelor, vicepreședintele lui Board of Deputies of British Jewish, membru în conducerea Congresului Mondial Evreiesc. Oaspetele este fiul lordului Barnett Janner, care a fost ani de-a rîndul conducătorul obștei evreiești din Marea Britanie, una din figurile proeminente ale iudaismului contemporan.

În ziua de 7 august d. Greville Janner a fost primit de Eminența Sa d. Șef rabin dr. Moses Rosen. În cadrul convorbirii, foarte cordiale, conducătorul nostru spiritual a înfățișat realizările obștei, subliniind legăturile frățești dintre comunitatea noastră și cea din Anglia, ca și cu celelalte comunități evreiești din lume. Oaspetele s-a exprimat în termeni elogioși despre obștea evreiască din România și conducătorul ei spiritual.

În aceeași zi, însoțit de Eminența Sa,

a fost primit în audiență de d. Gheorghe Nenciu, conducătorul Departamentului Cultelor.

Vineri 8 august d. Greville Janner a luat parte la serviciul divin de Kabbalat Șabat, la Templul coral, fiind salutat de d. Daniel Segal, președintele Comunității evreilor din București.

Duminică 10 august, însoțit de d. Emil Sechter, secretar general al F.C.E., oaspetele a vizitat comunitățile din orașele Suceava, Dorohoi, Botoșani, Fălcișeni și Iași. Au fost vizitate așezăminte de cult, cultură și asistență ce funcționează în aceste comunități. Pretutindeni, oaspeții au fost întâmpinați cu căldură și dragoste frățească.

În cursul sederii la București, d. G. Janner a fost primit în audiență la Marea Adunare Națională, la Ministerul afacerilor externe și la Ministerul comerțului exterior.

Itzhak Artzi, locțiitor al primarului orașului Tel Aviv

Veniți în țară la invitația asociației „România” d-na și d. Itzhak Artzi, locțiitor al primarului general al orașului Tel Aviv au folosit prilejul spre a lua cunoștință de viața și realizările obștei noastre.

În ziua de 21 august a.c. au fost primiți de d. Șef rabin dr. Moses Rosen. Au fost de față ceilalți conducători ai

Federației și Comunității evreilor din București. Convorbirea a decurs într-o atmosferă foarte cordială, oaspeții urmîrind cu cel mai viu interes expunerea conducătorului nostru spiritual. În continuare au fost vizitate cîteva instituții și așezăminte ale Federației.

Conducerea Federației a oferit o masă în cinstea oaspeților.

Ziariștii Ruth Bondi și Rafael Bashan

În seara zilei de 23 august a.c. au sosit la București, la invitația d-lui Șef rabin dr. Moses Rosen, ziariștii Ruth Bondy, de la ziarul „Davar” și Rafael Bashan, de la ziarul „Yedioth Aharonot” din Tel Aviv.

Timp de cîteva zile, cei doi ziariști israelieni au vizitat instituțiile Federației și ale Comunității evreilor din București, putînd cunoaște astfel nemijlocit viața și realizările obștei noastre. Ei au vizitat, de asemenea, comunitățile din Suceava, Dorohoi, Botoșani și Iași.

Sosirea d-lui rabi Azriel Miller din S.U.A.

În ziua de 27 august a.c. au sosit la București d-na și d. rabin Azriel Miller, președintele clubului președinților marilor organizații evreiești din S.U.A.

Pe aeroportul internațional Otopeni oaspeții au fost întâmpinați de

către d-na și d. Șef rabin dr. Moses Rosen; conducătorii Federației și ai Comunității evreilor din București. A fost de față reprezentantul Departamentului Cultelor.

În numărul următor vom publica o relatare a vizitei.

Vizita în Israel a Eminenței Sale

(Urmare din pag. I-a)

Sa, urîndu-i să păstorească mulți ani, în deplină sănătate, obștea sa.

În aceeași zi conducerea Comunității de rit sefarad din Ierusalim a oferit o recepție în onoarea d-nei și d-lui Șef rabin dr. Moses Rosen. Printre invitați s-au aflat distinși intelectuali, fruntași ai vieții publice. Salutînd pe distinșii oaspeți, d. Eli Eliashar, președintele comunității, a spus între altele: „Continuînd firul tradiției iluștrilor rabini care au călăuzit de peacurile calea evreilor în Diaspora, obștea din România are marea sînsă de a avea în fruntea sa un învîfătat animat de nesfîrșită dragoste pentru credința și popor, o personalitate cu totul și cu totul proeminentă, care și-a consacrat întreaga viață împlinirii nevoilor spirituale și de existență ale fraților noștri”.

În ziua de 15 august d. Șef rabin a fost primit în audiență de d. Ygal Allon, vicepreședintele Consiliului de miniștri și ministru de externe al statului Israel. În cadrul convorbirii, foarte cordiale, d. Ygal Allon a relevat din nou impresia puternică ce i-a făcut-o vizita la București, emoția ce a resimțit-o vizitînd Comunitatea evreilor, auzind cîntecele evreiești ale corului, cursurile de ebraică, întreaga atmosferă autentic evreiască a obștei. D-na și-a exprimat admirația și respectul ce-l poartă Eminenței Sale pentru zelul cu care-și împlinește misiunea sfîntă, simțăminte care sînt împărtășite de toți cei cărora le sînt scumpe tradiția și valorile iudaice. La întrevvedere a fost de față d. Raviv, director în Ministerul de externe.

În ziua de 15 august a avut loc o recepție oferită de primăria orașului Ierusalim, împreună cu Asociația mondială a ebraiștilor și Consiliul muncitoresc al Ierusalimului. Oaspeții au fost întâmpinați cu un cuvînt de salut de d. Nisan Harpaz, șeful secției culturale a Consi-

liului muncitoresc al orașului. Luînd cuvîntul, d. prof. Arie Tartakover, președintele Asociației mondiale a ebraiștilor (Brit Ivrit Olamit) și vicepreședinte al Congresului Mondial Evreiesc, a spus printre altele: „Am fost în România în urmă doar cu cîteva săptămîni. Pot să afirm că realizările obștei evreiești în domeniul păstrării tradiției și a instituțiilor ei, al studierii limbii noastre sfinte, al ajutorării celor în nevoie, ceea ce se face acolo în slujba iudaismului reprezintă un adevărat miracol. Iar acest miracol se datorează într-o măsură foarte mare Eminenței Sale d. Șef rabin dr. Rosen, oaspetele nostru stimat. Prestigiu d-sale a trecut de mult limitele obștei pe care o păstorește iar d-sa este una dintre marile personalități ale iudaismului contemporan. Poporul evreu din Israel și din Diaspora îi datorează dragoste și respect”.

De Șabat (16 august) d-na și d. Șef rabin dr. Moses Rosen au fost oaspeții d-nei și d-lui Itzhak Rafael, ministrul cultelor din Israel.

În ziua de 17 august Eminența Sa a avut o întrevedere cordială cu d. Arie Dulczin, președintele ad-interim al Agenției Evreiești. Au fost discutate probleme privind viața comunitară.

Eminența Sa a luat de asemenea parte la funeraliile lui Pinhas Sapir, președintele Agenției Evreiești.

În seara zilei de 17 august d-na și d. Șef rabin au părăsit Israelul, fiind conduși la aeroport de numeroși prieteni printre care d-na și d. Itzhak Korn, președintele Asociației evreilor originari din România.

Pe aeroportul internațional Otopeni d-na și d. Șef rabin au fost întâmpinați și salutați cu căldură de conducătorii Federației și ai Comunității din București, președinți de temple și sinagogi, funcționari ai obștei.

A fost de față reprezentantul Departamentului Cultelor.

Vizita d-nei și d-lui ing. Moise Tandaitnik, președintele Comunității evreiești din Moscova

La invitația Eminenței Sale d. Șef rabin dr. Moses Rosen, între 19 august-2 septembrie a.c. obște noastră a primit vizita d-nei și d-lui ing. Moise Tandaitnik, președintele Comunității evreiești din Moscova.

Pe aeroportul internațional Otopeni oaspeții au fost întâmpinați de către Eminența Sa și d-na dr. Rosen; Emil Sechter, secretar general al F.C.E.; Daniel Segal, președintele Comunității evreilor din București. A fost de față d. Sorin Iulian, director-adjunct în Departamentul Cultelor.

Vizita a debutat cu o ședință de lucru cu conducerea Federației. Exprindându-și satisfacția de a avea în mijlocul nostru pe exponatul obștei evreiești din Moscova — obște cu o vechi și strălucită tradiție istorică — Eminența Sa a subliniat că această vizită se înscrie în cadrul relațiilor frățești, bazate pe egalitate deplină, stimă și prețuire reciprocă, pe care Federația Comunităților Evreiești din România le întreține cu toate comunitățile evreiești din lume, din răsărit ca și din apus. Ne bucură, a arătat d. Șef rabin, că oaspeții noștri stimăți vor putea lua cunoștință neînclănat de realizările noastre, care sînt posibile în climatul de deplină libertate religioasă pe care statul nostru socialist o garantează tuturor cetățenilor țării.

Mulțumind călduros pentru invitație și pentru primirea frățească de care s-a bucurat din prima clipă a sosirii, d. M. Tandaitnik a transmis conducerii Federației și întregii obști saluturi pline de dragoste frățească al coreligionarilor din Moscova.

În timpul vizitei, oaspeții au vizitat instituțiile și așezămintele Federației și ale comunității bucureștene. Au fost vizitate sinagogi, cursuri de Talmud Toră, restaurantul ritual, căminele de bătrîni ale Federației, redacția „Revistei culturii mozaic” și biblioteca documentară, secția de asistență socială, un centru de distribuție a ajutoarelor către coreligionarii bătrîni și bolnavi etc. Oaspeții au asistat la spectacole ale Teatrului evreiesc de stat din București.

Însoțit de Eminența Sa d. Șef rabin dr. Moses Rosen, d. ing. M. Tandaitnik a fost primit în audiență de către d. Gh. Nenciu, conducătorul Departamentului Cultelor. De asemenea, a avut o întrevvedere cordială cu Prea Fericitul Justinian, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române.

În după amiaza zilei de 22 august, oaspeții au participat la adunarea solemnă în cinstea zilei de 23 August iar a doua zi s-a aflat printre invitații la tribună, la demonstrația oamenilor muncii cu prilejul sărbătorii naționale a României socialiste.

În zilele de vineri 22 august și 29 august, d-na și d. Tandaitnik au luat parte la serviciul divin de Kabalat Șabat, la Templul coral, fiind salutați călduros, în cadrul predicii, de către Eminența Sa d. Șef rabin. După aceea au luat parte la masa de Oneg Șabat, la restaurantul ritual al Federației.

După câteva zile de recreere petrecute în ambianța incântătoare a litoralului românesc, oaspeții și-au continuat programul de lucru.

În ziua de 28 august a.c. Eminența Sa și d-na dr. Rosen au oferit o recepție în onoarea oaspeților. Printre invitați s-au aflat conducătorii Federației și ai Comunității din București, conducători de culte, personalități ale obștei noastre — scriitori, artiști etc. A fost de față d. Gh. Nenciu, conducătorul Departamentului Cultelor.

În zilele de 31 august-1 septembrie, oaspeții, însoțiți de Eminența Sa d. Șef rabin și de d-nii Emil Sechter și Victor Rusu, au vizitat comunitățile din Suceava, Dorohoi, Botoșani și Iași. În fiecare din aceste sfinte comunități din nordul Moldovei există atât așezăminte cu o vechime de sute de ani — sinagogi, cimitire etc. — ca și instituții create în ultimii ani, ca de pildă restaurantele rituale, căminele de bătrîni de la Dorohoi, cursurile de Talmud Toră de la toate aceste comunități, formațiile corale de la Iași și Dorohoi etc. Această imbinare armonioasă dintre vechi și nou constituie cea mai elocventă expresie a ideii de continuitate a credinței și tradiției noastre mult milenare, în climatul de deplină libertate dintr-un stat socialist. Pretutindeni, Eminența Sa și distinșii oaspeți din străinătate au fost întâmpinați cu nesfârșită dragoste și prețuire de către conducătorii și enoriașii comunităților vizitate. O impresie deosebită a făcut programul artistic pregătit special în cinstea evenimentului de către admirabilul cor al comunității din Dorohoi, dirijat de d. prof. Blănuș.

În toate comunitățile vizitate au avut loc întâlniri cu enoriașii, în principal sinagogă din orașul respectiv. Deosebit de impresionantă a fost adunarea de la Iași, ținută în cadrul atit de evocator al Sinagogii Mari, impunător edificiu religios și arhitectonic cu o vechime de peste 300 de ani. Cuvîntul de salut a fost rostit de d-nii: rabin Dauber și dr. S. Kaufman, președintele Comunității.

În clișeu: Oaspetele, însoțit de d. Șef rabin dr. Moses Rosen în audiență la d. Gh. Nenciu, conducătorul Departamentului Cultelor. Clișeu de jos: Primire cordială la Prea Fericitul Justinian, Patriarhul Bisericii ortodoxe române.

Răsfoind vechi calendare...

Întreaga viață religioasă a evreilor e în funcție de calendar.

Pentru că aceste calendare ori almanahuri apar în preajma sărbătorilor de sfîrșit și de început de an, ne propunem să răsfoim, cu prilejul sărbătorilor, câteva din cele pe care le-am avut la dispoziție, spicuiind cite un aspect caracteristic epocii. Vom vedea că ele nu se mulțumeau să dea toate indicațiile cu privire la viața religioasă ci urmăreau să fie cit mai de folos și vieții civile a evreilor și nu numai a evreilor, publicînd, de pildă, lista iarmarocelor din toate colțurile țării, cu datele respective, previziuni meteorologice și indicații de „cum se poate ști de mai înainte cum va fi să fie tirgul cerealelor” etc.

VECHI ISTORIOARE

Anuarul ziarului Răsăritul (Iași, 1899) pe anul 5660 înserează, paralel cu calendarul ebraic și pe cel creștin, „tarifa serviciilor postale”, regulamentul pentru școlile private, plus o seamă de schițe, nuvele, materiale istorice care fac din el o lectură interesantă și astăzi; interesantă și plăcută, ca de pildă „Un molli în călătorie”...

Și mai interesant ni s-a părut Almanahul Israelit ilustrat pe anul 5663 (1902) care intrunește colaborearea unor personalități evreiești din țară și din lume. Am putea cita multe, ne mulțumim cu o istorioară, „Pribegia” (din literatura ebraică) plină de tîlc, pe care o rezumăm. O dată, un biet pribeg trebuie să lupte în peregrinările sale cu un lup. Cînd ajunge mai tîrziu printre oameni, el povestește spaima prin care a trecut, oamenii l-au compătimit, el a umblat mai departe. Într-o zi a sărit asupra lui un leu; reușe să scape și cînd se află din nou în mijlocul oamenilor, nu mai povestește de lup, povestește de leu. Oamenii din nou l-au compătimit iar el din nou a luat-o la drum. Pînă cînd i s-a intrat în cale un șarpe îngrozitor, cu mare greu a reușit să scape, ca de astădată să uite și de leu și să povestească oamenilor despre șarpe. „Așa este gîlăș-ul, suferințele noi ne fac să uităm pe cele vechi; așa va fi cit timp vom pribegi, mereu vom da de alte fiare”.

În același almanah, în pagina imediat următoare, ca o... completare, „Higiena nervilor evreiești”, de un medic specialist din Berlin. Și tot în acest almanah, reclame care mai de care (spre a veni în ajutorul cititorilor!) ca: „B. Rubinstein — Magazinul la Piatra de Rubini”, „Cavalerul de Modă — S. M. Iscovitsch”, „E. Lessel — Fabrică pentru confecționarea Lemnului”, „La Trei Stele Albastre — Lazarovitz”, „La Trei Porumbei de Aur — F. H. Blaustein”, „La Trei Pălării — Rubens”...

LA CE BUN UN ALMANAH ?

Almanahul evreiesc ilustrat pentru România 5692 (1932) se întreabă chiar de la primul rînd: „Un almanah evreiesc? La ce bun? De almanahuri ne arde nouă acum?”. Conștientul grădă că au fost depuse străduințe (redactor dr. A. Mibashan) ca să corespundă așteptărilor. Socotim interesante considerațiile ce se fac cu privire la „calendarul ebraic și reforma calendarului”: „Calendarul ebraic e constituit pe principiul că lunile se socotesc după mersul Lunii, anii se calculează după cel al Soarelui. Calendarul ebraic e deci lunisolar. Luna începe în momentul apariției Lunii noi pe cer și durează pînă la a doua conjuncțiune a Lunii cu Soarele. Acesta și alte reguli, bazate pe calcule astronomice asiro-babiloniene, completează cu socotile făcute de învățații evrei în epoca tînă și amoroaică, s-au arătat a fi de o precizie care satisface chiar exigențele științei moderne. Din timpurile cele mai vechi calendarul ebraic a corespuns, cu o aproximație foarte mică, cu mersul astrilor și al anotimpurilor, garantînd stabilitatea sărbătorilor... Purtîndu-se discuții în lume asupra simplificării și uni-

ficării calendarului, spre a deveni mondial, s-a propus împărțirea anului în 13 luni a 28 de zile, rîmînd la sfîrșit o zi izolată, ziua albă, Ziua anului. Toate religiile au ridicat proteste: sînt amenințate datinile, zilele de sărbătoare; pentru evrei, reforma ar constitui „un atentat la respectarea Șabatului (elementul de bază al existenței iudeice), căci ziua albă ar determina ca simbăta să cadă în fiecare an în alte zile”.

RĂSCOLIND TRECUTUL

Anuarul evreilor din România pe anul 5698 (1937) prezintă un interes deosebit prin programul ce și l-a propus să-l realizeze în seria de anuale pe care îl deschide. Programul este expus (recunoaștem stilul ieșeanului dr. B. Iosif, redactorul acestui anuar) într-un soi de prefăță din care regețăm că nu reproducem decît o parte, e vorba de un simbolic istoric al evreilor din România, pe care anuarul urmărea să-l evoce sub toate aspectele:

„Cad de veacuri frunzele în pădurea creației evreiești răsărită pe colinele Moldovei. Se aprind cîntecele în zile de primăvară și mor în serile de toamnă. zac amorțite în nopți de iarnă și printr-un crengi uscate plutește duhul dramaturgului ce-și poartă cîntecul pe șleahul istoriei sale. O viață anonimă, în zburcîm surd de luptă aprigă pentru o luminare de vineri seara, a dus acest drumet, sosit din țările slave. A fost bătut de toate furtunile istoriei ce-au răscolit pămîntul Moldovei și a trebuit să-și înalțe corul cu frica de a nu zgîndări pe „omul” ce răscolea țarina și-și peticea bordeiul.

„Omul” acesta bătut de oameni și nevoi, de stăpîniri și stăpîni, era țărănul moldovean care dădea cu barda unde se nimerea, cînd necazurile îl sugrumau gîtlej. Dar erau și vremuri cînd evreul care încălțase aceleași ciubote netăbăcite se așeza nestîngherit între „moș George” și conu „Georges”, arătînd cînd unuia fața plecată, cînd celuilalt spinarea încovalită, pe cari și le îndrepta numai în zile de simbăta. Așa s-au succedat timp de veacuri, vremuri de restrîns, de bejenie laolaltă cu moș George, vremuri de liniște senină și de parănușă tîhnită, pînă cînd caftanul adus din părțile slave a început să prindă culoarea sumanului și mirosul pămîntului moldovenesc. Iară cîntecele de sărbătoare și cele de toate zilele au căpătat modulățile doinelor cîntate de vecinul moldovean. La mașina de cusut pe care era întins cojocul lui moș George, la țîrșitul rîndelei ce luneca pe masa făcută pentru moș George, în jurul paharului de rachiu bătut la o masă cu moș George, evreul moldovean croitorul, stolerul, circumarul, înginau melodia țărănului. Iar în nopțile lungi de iarnă, bătrîni țeseau legende, dădeau generațiilor noi firul tradiției în care se împletise și răză din soarele Moldovei și un fir din „Înșiră-te Mărgărite” și o iță de borangic de la țară. Umblau sfinții din povești laolaltă cu țărani și țîrgoveți, tîlmăceau graiul „oamenilor” după alfabetul cabalistic, ridicau imnuri de slavă în grai moldovenesc pe melodii de sinagogă și cu rosturi tainice din Zohar. Evreul moldovean își făurise contururile unei personalități proprii cu poreclă la străini de „orindar”, „mămăligar”, de țărăn moldovean. Și după atîta vreme de luptă năpraznică împotriva sa și a celor din jurul său a răsărit de o parte și de alta a drumului bătut cu atîta trudă, pădurea legendelor, cîntecelor populare prin care trecea același vînt, cu aceeași boare ce venea de prin frunzișul doinelor și legendelor țărănului moldovean...”

„Au fost clișiva vagabonzi care și-au cîntat propriul alean în limba și muzica țîrgului și mahalalei evreiești. Dar cîntecul a căzut numai în mahala, a fost prins de apele de unde pornise și a căzut la fund ca să nu mai revină...”

„Anuarul Evreilor din România, le va reactualiza.”

ESEŢIA TIMPULUI

IOM KIPUR înzestrat cu o extraordinară forţă spirituală face să vibreze sufletul credinciosului. Esenţa acestei zile îl ajută să repună stăpânire pe forul său interior, să redevină stăpîn al facultăţilor spirituale care i-au scăpat uneori în cursul anului. În timpul celorlalte zile ale anului pot avea un aspect neplăcut; în ziua de Iom Kipur îmi regăsesc frumuseţea! „E o exclamaţie pe care Midraşul o atribuie obstei evreieşti. Tadikimî iluŝtri ca rabi Loew din Praga, rabi Levi Itzhak din Berdicev şi Rav Kook din Ierusalim afirmă că păcatele „celor rătăciţi” nu sînt decît „accidente” ivite în cursul existenţei lor, fără a le schimba natura; această natură e bună, sursa sa fiind divină.

Dar chiar după îndepărtarea sa de pe calea prescristă de Tora, evreul, al cărui suflet tresare la apropierea zilei de Iom Kipur, descoperă în el puterea de a se reîntoarce la „sursă” de a face Teşuva. Această „întoarcere” el poate şi trebuie s-o facă oricînd. Totuşi găseşte că momentul cel mai potrivit pentru o asemenea reîntoarcere, pentru îndeplinirea unei astfel de mişcări, e ziua de Iom Kipur: esenţa timpului iudaic o înlîneşte pe aceea a fiinţei iudaice. „Esenţa acestei zile” are putere de *ei ratson*, a unui „Timp al bunăvoinţei” care trezeşte printr-un „semm al credinţei”, înclinările înăscute ale sufletului evreiesc.

În ziua de Kipur a avut loc, a doua înmînare, pe muntele Sinai, a Tablilor Legii, după ce primele au fost sfărîmate din cauza păcatului comis cu vitelul de aur. În această zi Domnul a acceptat pocăirea aceluia care au abdicat de la datoria lor; le-a acordat iertarea. Şi chiar în această zi Domnul le-a arătat păcătoşilor milostenia sa deoarece nu sînt pierduţi pentru totdeauna: pot să se reabiliteze oricînd îndreptîndu-şi comportarea, reîncadrîndu-se ca „fiinţe noi” în obştea evreiască.

Încrederea în aceste facultăţi native şi istorice de revenire pe calea cea bună, face ca sinagoga să-l primească în ajun de Iom Kipur, pe cel ce nu încalcă Legea: le acceptă prezenţa „pe baza înţelegerii Domnului şi a Comunităţii”.

Sinagoga le arată simpatie, dar o simpatie lucidă. Îi sfătuieşte să nu se complacă în dulceaga consolare pe care ar putea să le-o ofere ambianţa sinagogală de Kipur. El trebuie să ştie că iudaismul nu e o religie romantică: există o Tora, o învăţătură de viaţă, care trebuie să-i facă să gîndească şi să acţioneze. În ajun de Kipur sinagoga spune fiecăruia dintre ei: „Vă deschid, cu drag, porţile mele; intraţi şi faceţi ca prin rugăciunile voastre să întredeschideţi voi înşivă porţile cerului. De aceea trebuie, ca prin *Kol Nidre* să vă lepădaţi de vorbele nesăbuite, şi prin *Al het*, enumerarea păcatelor voastre, să vă scuturaţi de ideile greşite şi faptele rele. Prin rugăciuni, prin toate rugăciunile voastre, să vă propuneţi să spuneţi adevărul în interiorul sufletului vostru şi să urmaţi cu integritate drumul vieţii voastre. Vreţi să faceţi Teşuva, şi să vă reîntoarceţi spre adevărata voastră fiinţă, spre Dumnezeu? Dacă da, „în această zi se va interveni în favoarea voastră pentru a vă purifica; păcatele vă vor fi iertate, veţi fi puri în faţa Atotputernicului (Yalkut 16, 30). Da, Domnul vă va purifica de păcatele voastre; *liŝnei Hašem titharu*, dacă în prelabul v-aţi purificat voi înşivă: *lethar*

„Tašlih”

Judaismul nu este o religie abstractă. El nu exclude cituşi de puţin o imaginaţie controlată şi căldură afectivă pe care aceasta o aduce. Printre riturile care simbolizează valori morale, cel de Tašlih este foarte caracteristic. Se ştie că ritul de Tašlih este practicat, în general, în după amiaza celei de-a doua zile de Roş Haşana. El constă în a citi de trei ori versete din profetul Miha despre iertarea păcatelor, aceasta pe malul unei ape curgătoare unde unui au obiceiul să arunce câteva firimituri găsite în veşminte pentru a fi duse de ape: simbol al greşelilor şi păcatelor pe care dorim să le vedem împinse departe în adîncurile mărilor sau oceanelor.

etem... Da, atunci veţi fi puri în faţa Celui Etern, insistă rabi Akiva, care a plătit cu viaţa sa, în această zi de Kipur, dragostea de Dumnezeu, de Tora şi de oameni. Nu aveţi nevoie de intermediari spre a vă răscumpăra păcatele şi a ajunge la Dumnezeu. Teşuva voastră vă face să „ajungeţi la tronul Gloriei” lui Dumnezeu.

Teşuva se înlîneşte în bucuria şi nu în tristeţea sufletului, în demnitatea şi nu în umilirea persoanei umane, în hotărîrea şi nu în ezitarea omului. Această faptă importantă o îndeplineşte omul drept, capabil de a-şi respecta angajamentul, şi care se învâluie mai degrabă de o gravă mălestăie decît de o dulceagă compasiune. Evreul ştie că Iom Kipur proiectează puternica sa lumină pînă în străfundul fiinţei sale, spre a descoperi ce se petrece acolo. Numai în aceste condiţii „Esenţa acestei zile aduce iertarea”. Esenţa acestei zile aduce iertarea dar numai cu condiţia să o înţelegi în relaţia cu esenţa fiinţei tale! Cu condiţia să pătrunzi în cele mai ascunse locuri ale fiinţei tale proprii şi să le luminezi cu flacăra *mişvei* şi cu lumina Torei; cu condiţia să înţelegi că această zi de Kipur nu pretinde a fi în posesia unei forţe magice care acţionează în locul tău; cu condiţia să nu te mulţumeşti să pari mai bun, în această singură zi a anului, iar apoi să recazi, ca şi cum nimic nu s-ar fi produs în interiorul fiinţei tale. Te înseşi dacă crezi că poţi reduce practica religioasă la o singură zi a anului!

Nu te mindri cu o pietate religioasă care se exprimă doar prin cîteva vizite anuale la sinagogă! Iudaismul nu se rezumă la zidurile sinagogii; Tora cere să fie trăită permanent în căminul tău, pe care eşti capabil să-l înalţi la rangul de sanctuar! Nu te îngimfa de obţinerea iertării pe care o cauţi în ziua de Kipur la sinagogă; nu va avea valoare adevărată pînă nu va fi pecetluită de hotărîrea de a te schimba. Mişna, care vorbeşte despre caracteristica acestei Zile a Iertării, avertizează fără echivoc: „Celui care îşi spune: „Voi păcătuî şi mă voi pocăi, voi păcătuî şi voi face Teşuva”, nu-i va fi acordată posibilitatea de a face Teşuva. Celui ce-şi spune: Voi păcătuî şi apoi Ion Hakipurim îmi va aduce iertarea — Ion Hakipurim nu-i va aduce iertarea! Căci iudaismul nu este o religie a „îndulgenţelor”, nu încheie un tîrg al vicleniei. Iertarea nu poate fi cumpărată, păcatele nu se răscumpără prin suferinţa altuia: fiecare trebuie să-şi asume propriile sale responsabilităţi, să le asume conştient, în post şi reculegere „micşorînd propria grăsimă şi propriul său singe”. Iudaismul e o religie care ştie preţul adevărat al responsabilităţii.

Tora predică o credinţă luminată în Dumnezeu şi o încredere luminată în om: credinţa şi încrederea se completează şi îşi găsesc suprema expresie în învăţămintele de Ion Kipur: esenţa timpului iudaic care caută să atingă esenţa fiinţei iudaice.

Despre pocăinţă

Prin pocăinţă se ajunge la ispăşire. Pocăinţa are un rol dublu — pe de o parte, constituie baza esenţială a fiecărui act de ispăşire, baza fără de care nu se poate obţine „pacea cu Dumnezeu” (Yoma 85 a) iar pe de altă parte, în cazuri urgente, se substituie oricăror alte forme (Kiduşim 40 b). Aceste două roluri ale pocăinţei se exprimă prin cuvîntul *Teşuva* — termen care înmănuşează toate mijloacele ce permit ispăşirea precum şi etapele ce trebuiesc parcurse pentru „reîntoarcerea la Dumnezeu”.

A face *Teşuva* este o expresie tipic iudaică, intraductibilă. Termenul de „pocăinţă” nu este nimerit, căci întoarcerea spre Dumnezeu, e condiţională de repararea prejudiciului creat, abţinerea de la alte greşeli, regretul pentru fapta comisă, mărturisirea publică a greşelii, rugăciunea în lacrimi şi decizia de a „merge pe drumul drept” în viitor. Dar forţa pocăinţei este atît de puternică — încît în cazuri extreme — ea poate înlocui restul condiţiilor. Chiar pe patul de moarte Dumnezeu poate accepta pocăinţa (Kiduşim 40 b).

Dumnezeu, în mîrînimia Sa, a oferit chiar celor mai corupte generaţii posibilitatea pocăirii şi revenirii la El. A demonstrat şi a prevenit generaţia potopului, a turnului Babel, a Sodomei şi Gomorei. În fine, a prevenit Israelul înaintea distrugerii Templului. Şi chiar şi celui mai criminal dintre regi, Manase, i s-a permis revenirea la Dumnezeu. Şi cînd fiinţele cereşti se pregăteau să închidă porţile în faţa celui ce şi-a înălţat un idol în templu, Dumnezeu i-a certat spunînd: „Dacă nu accept pocăirea sa, voi fi obligat să închid porţile tuturor aceluia care caută *Teşuva*” (Sanhedrin 103 a).

Deci nu trebuie să-l îndepărtăm pe pocăit prin acţiunile noastre. Înţelegîm noştri au stabilit o serie de legi care să ușureze întoarcerea păcătoşului (Baba Kama 94 b). Aron, marele preot, primea cu bunăvoinţă păcătoşii din calea sa. La fel proceda şi Rabi Zera care era mereu primitor cel răi din oraşul său, uşurîndu-le astfel pocăinţa şi reîntoarcerea.

Dumnezeu îl înlîneşte pe păcătos la jumătatea drumului: „Întoarceţi-vă către mine, şi mă voi întoarce şi eu către voi” (Maleahi 3,7). Totuşi păcatul nu trebuie privit cu uşurinţă. „Cel ce exclamă: voi păcătuî şi mă voi pocăi, nu se va pocăi sincer, căci repetarea faptelor sale transformă, treptat, păcatul într-un lucru permis” (Yoma 87 a).

În accepţia iudaică nimic nu poate stăvilii pocăinţa sinceră: Pocăinţa, spune Midraşul — este asemănătoare mării. „Aşa după cum marea poate fi totdeauna abordată de pe pămînt, tot astfel şi porţile pocăinţei sînt totdeauna deschise”.

Adevărata pocăinţă vrea ca păcătoşul să se lepede de păcatul comis, să-l ştergă din gîndirea sa, să se decidă să nu-l mai comită, să regrete că l-a comis, şi să se lege în faţa „Celui ce cercetează sufletele” că nu-l va mai repeta. Mai mult, va trebui să-şi mărturisească păcatul în faţa Domnului şi să-i comunice hotărîrea luată.

(Rambam, Hilhot Teşuva 2,2)

Sentinţa celui Atotputernic poate fi înălţurată prin: „pocăinţă, caritate, rugăciune”.

(Ieruşalmi, Tannit 2,3)

Pocăieşte-te cînd eşti încă în plină vigoare. Nu uita: toarnă ulei cînd cîndela mai arde, deoarece cînd s-a stîns, uleiul nu mai serveşte la nimic.

(Yalkut Simeoni II, 579)

Pocăinţa şi Iom Kipur aduc iertarea păcătoşilor comise faţă de Dumnezeu (exemplu: mincare de alimente interzise). Cînd e vorba de păcate comise faţă de aproapele tău (lovire, blestem, excocherie, etc) iertarea Domnului nu poate fi obţinută decît după repararea pagubei şi absolvirea de către aproapele păgubit.

(Rambam, Hilhot Teşuva 2,9)

Cuvîntul „Elu” constituie iniţialele versetului din Cîntarea Cîntărilor (6,3): „*Ani ledodi vedodi li*”. „Eu a iubirii mele sînt şi el e al meu”. Aceasta pentru a ne învăţa că întoarcerea către Dumnezeu trebuie începută din luna Elul şi că ţelul său este restabilirea dragostei, reciproce, dintre om şi Domnul său. Dar acest cuvînt constituie şi iniţialele versetului din Cartea Esteri (9, 22): „*În lereethi umatanot leevionim*”. „Trimiţîndu-se unii altora daruri”. Aceasta spre a ne învăţa că întoarcerea spre Dumnezeu trebuie să fie însoţită de întoarcerea spre om şi dragostea de aproapele să fie însoţită de dragostea de Dumnezeu.

(Haie Adam)

— Pentru ce Atotputernicul a fixat în luna Tişri „ziua judecării” şi nu a fixat-o altă dată?

— A făcut-o spre binele nostru: Tişri cade după recoltare; ţăranul a avut posibilitatea să-şi îndeplinească obligaţiile faţă de aproapele desmoştenit, cedîndu-i o parte din recoltă, spiţele uitate, zeciuiala, etc. Şi Atotputernicul, supunîndu-l pe om judecării în luna Tişri, va ţine seama de toate manifestările de dragoste ale acestuia faţă de aproapele său.

(Haie Avraam)

Dacă vreunul îşi zice: Voi păcătuî şi mă voi pocăi, apoi voi păcătuî din nou şi din nou mă voi pocăi, atunci Atotputernicul nu-i va permite să se reîntoarcă la el.

(Yoma)

Reîntorcîndu-se spre Dumnezeu cel ce a păcătuî şi nu-şi spună: Din cauza vieţii pe care am dus-o şi a păcatelor comise sînt prea departe de oamenii pioşi. Nu este aşa! În realitate el este iubit şi apreciat de Dumnezeu ca şi cum n-ar fi păcătuit nicodată. Recompensa sa divină e mai mare decît aceea acordată celor pioşi, căci el a gustat din păcat şi s-a depărtat de el. Astfel, înţelepţii noştri ne învaţă: „Treapta la care se ridică un pocăit nu poate fi atinsă de cel mai pios dintre pioşi” (Berahot 34 b). Da, treapta sa e superioară celeia atîns de cel ce n-au păcătuit vreodată, căci a ştiut să-şi înfrîneze instinctele rele, după ce cedase în faţa acestora.

(Rambam, Hilhot Teşuva 7, 4)

Domnul, lăudat fie el, a zis poporului lui Israel: „Pocăieşte-te în aceste zece zile care separă Iom Kipur de Roş Haşana şi te voi absolvi în Ziua Iertării şi voi face din tine o creatură nouă şi reînnoită... În realitate, de Roş Haşana e Ziua Judecării şi atunci trebuie să dau sentinţă, dar mai aştept încă zece zile, în care îţi acord un termen suplimentar, spre a te reîntoarce către mine”.

(Pessikta rabati).

Întoarcere către Dumnezeu poate fi făcută oricînd. Totuşi cele zece zile de penitenţă sînt cele mai favorabile unui asemenea efort, căci fiecare dintre noi simte atunci puternic, prezenţa lui Dumnezeu. Şi acestei epoci a anului i se aplică versetul: „Căutaţi pe Domnul cît îl puteţi găsi” (Isaia 55,6).

(Rambam, Hilhot Teşuva 2,6)

Trei călători

Trei călători, surprinşi de o furtună în plin cîmp, s-au adăpostit într-o peşteră la poalele unei coline. Cum furtuna nu conţenea, ei au fost nevoiţi să înnopteze acolo. La ivirea zorilor, cînd au hotărît să părăsească adăpostul lor vremelnice, au constatat însă cu groază că erau în situaţia de captivi fără speranţă: o stîncă prăvălită de furtună astupa intrarea peşterii. Au încercat să-şi croiască o ieşire, dar în zadar. I-a cuprins disperarea, căci nu aveau cu ei niciun fel de provizii şi se simţeau condamnaţi să piară de foame.

În momentele grele prin care treceau, fiecare dintre ei s-a adresat Domnului.

Primul călător a amintit în rugăciunea sa tot binele pe care l-a făcut în decursul vieţii, implorîndu-l pe Creator să ţină seama de aceasta şi să-i vină în ajutor. Şi iată că, o dată terminată rugăciunea, stîncă s-a mişcat şi a apărut o deschidere de lărgimea unui deget pe unde au pătruns în peşteră razele soarelui.

Cel de-al doilea călător a spus: La rîndul lui toate meritele sale. Şi, cum era mai plin de virtuţi decît primul, stîncă s-a mişcat din nou lăsînd o spărtură de lărgimea unei mîini, ceea ce i-a umplut pe captivi de o mare speranţă.

Al treilea călător a spus: „Doamne, nici una din faptele pe care le-am împlinit nu este atît de deosebită încît să o invoc în favoarea mea; în marea Ta bunătaţe, îndură-te de mine şi vino în ajutorul meu”.

Abia şi-a terminat această foarte scurtă dar atît de sinceră rugăciune şi stîncă s-a îndepărtat, lăsînd liberă intrarea peşterii.

stiri

COMPOZIȚIE

Postul de radio Viena a transmis, printr-emisiunile marcând împlinirea a 30 de ani de la terminarea celui de-al doilea război mondial, „Cîntul din Terezin“, de compozitorul Max Waxman. Scrisă pentru corul de copii din lagărul nazist Teresienstadt, muzica acestei compoziții este dramatică, dar străbătută de un puternic optimism.

COLECȚIE

Colegiul pentru studii iudaice din Chicago a primit, cu titlu de donație, o colecție de manuscrise și obiecte de cult deosebit de prețioase pentru vechimea și valoarea lor artistică.

SINAGOGA

Sinagoga din Cavaillon (în sudul Franței) este considerată monument istoric. Construcția ei a început în anul 1772, incorporând o parte a vechii sinagogi din secolul al XVI-lea. Ea se distinge prin bogăția ornamentelor din lemn sculptat și fier forjat. În acest oraș evreii trăiesc din secolul al XIII-lea, comunitatea de aici fiind în trecut una din cele patru tolerate în posesiunile franceze ale statului papal. În evul mediu, evreii din Cavaillon au locuit pe Rue Hebraïque (stradă care mai există și astăzi).

În 1813 trăiau la Cavaillon 49 de evrei, în 1935 — opt. În prezent există aici o mică obște formată din evrei originari din Africa de nord.

VOLUME

Editura YWO din Buenos Aires și-a propus să editeze cele mai reprezentative scrieri ale literaturii idiș. Pînă acum au apărut 11 volume de versuri și proză. În viitorul apropiat urmează să mai fie editate: o antologie a navelisticii o culegere din scrierile lui Z. Segalovici, o carte despre Hascala și un volum de povestiri.

EXPOZIȚIE

Leizer Ron este unul dintre cei mai în vîrstă pictori din Uniunea Sovietică. Recent, în Sala expozițiilor de artă din Minsk a fost organizată o retrospectivă a creației artistului. O parte importantă a acestei expoziții cuprinde opere consacrate temelor războiului antihitlerist.

În ultimii ani, Leizer Ron a realizat portrete de scriitori evrei: Șalom Alehem, Pereț, Markiș și alții.

CURS

La Facultatea de litere din Dijon s-a organizat pentru prima oară un curs de limbă ebraică, frecventat de studenți evrei și neevrei. Cursul va dura trei ani și va

fi omologat, cînd la obținerea licențelor în litere.

FOLCLOR

Comunitatea evreiască din Iran are o vechime de 2 500 de ani. În decursul acestei lungi perioade istorice a fost creat un bogat și specific folclor. O mică parte din acestei creații populare iudeo-persane au fost înmănușate într-un volum recent editat la Ierusalim. Volumul cuprinde 500 de povestiri, cîntece și anecdote.

OBȘTE

La Hong-Kong există o mică obște evreiască de cîteva sute de suflete. Majoritatea membrilor ei provin din Europa și Orientul apropiat. Templul acestei obști a fost construit în anul 1901.

MICROFILME

Fondul de microfilme al Bibliotecii naționale din Ottawa s-a îmbogățit cu 20 000 de microfilme ale unor vechi manuscrise ebraice, lucrări caraitice, comentarii biblice, documente istorice și științifice, dintre care unele cu o vechime de peste o mie de ani. Documentele originale se află în diferite biblioteci publice și particulare din 11 țări.

FILM

Regizorul Jean-Marie Straub a predat televiziunii italiene filmul său „Moise și Aron“, după opera neterminată a lui Arnold Schoenberg inspirată din Biblie. Filmul a fost prezentat în premieră la festivalul cinematografic de la Rotterdam, unde s-a bucurat de un remarcabil succes. Copia italiană a filmului va fi prezentată în curînd pe micul ecran, în trei serii de cîte o oră.

Întîlnirea lui Schoenberg cu cea de-a șaptea artă nu este întîmplătoare. Celebrul compozitor a mai scris partitura pentru două filme artistice.

PICTURI

Cu prilejul împlinirii a trei decenii de la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial și al celei de-a XV-a conferințe anuale a Federației comunităților Evreiești din Iugoslavia, în sălile muzeului istoric evreiesc din Belgrad s-a deschis expoziția de picturi ale artiștilor plastici Tina Morpurgo. Expoziția cuprinde peste 60 de picturi în ulei. Pictorița, născută în anul 1907 într-o familie evreiască din Split, a fost ucisă de naziști în 1944, în lagărul de exterminare de la Banjica, din apropierea Belgradului.

EXPOZIȚIE

În cadrul manifestărilor care marchează centenarul nașterii lui Thomas Mann, la Goethe Muzeu din Düsseldorf a fost deschisă o expoziție care oglindește, prin-

tr-un număr de peste 500 de exponate, unele din cele mai importante momente ale vieții și creației marelui scriitor umanist. Cea mai mare parte a exponatelor provin din așa numita „colecție Otto Mayer“. Ele au fost achiziționate de-a lungul timpului de dr. Hans Otto Mayer, proprietarul unei rețele de librării din Düsseldorf, fiind apoi donate bibliotecii universitare din acest oraș.

CONFERINȚA

Psalmi lui David au constituit subiect de inspirație pentru numeroși compozitori, printre care Leonard Bernstein, Darius Milhaud, Ernest Bloch, Arnold Schoenberg, etc. Aceștia, precum și alte personalități muzicale proeminente, au fost evocați în cadrul unei conferințe „Psalmi în muzică“ ținută la centrul cultural al comunității din Hamburg.

CENTRU

Obștea evreiască din Paraguay numără 12 000 de suflete. Cea mai mare comunitate există în capitala țării, Assuncion, unde funcționează șase sinagogi și un centru cultural comunitar.

RESTAURARE

În orașul Maastricht din Olanda a avut loc ceremonia restaurării sinagogii locale. Această sinagogă a fost clădită în anul 1270 și este a doua ca vechime din Europa, după cea din Praga, care a fost ridicată la începutul secolului al XIII-lea.

În timpul ocupației hitleriste, evreii din Maastricht au fost deportați și foarte puțini dintre ei au supraviețuit. Sfîntul lăcaș a avut și el de suferit, dar în ultimii ani a fost restaurat și redat cultului.

SCRISORI

În Republica Federală Germania a apărut un volum cuprinzînd un număr de 139 scrisori inedite (96 în limba germană și 43 în ebraică) ale rabinului Ezriel Hildesheimer, unul dintre întemeietorii ortodoxiei evreiești. Rabinul Hildesheimer, care a trăit între anii 1820—1899, a fost unul din fondatorii școlii rabinice din Germania.

PREDICA

Monseniorul Charles I. Egan a rostit o predică de pe amvonul sinagogii din Man-

chester. Acesta este primul caz în Anglia cînd un preot creștin rostește o predică într-o sinagogă.

COMUNITATE

În insula Porto Rico trăiesc 500 de familii evreiești. Interesant de semnalat este faptul să dășumeaua sinagogii din această insulă este acoperită cu un strat de nisip, spre a aminti credincioșilor peregrinarea străbunilor noștri în deșert.

INSCRIȚIE

Cu ocazia unor săpături efectuate în albia riului Yarkon care traversează Tel Avivul, a fost descoperită o mare placă de mozaic purtînd următoarea inscripție în greaca antică: „Binecuvîntare și pace pentru acest loc. Amen!“. Placa de mozaic este formată din pietre roșii, negre și galbene și este foarte bine conservată. După primele cercetări arheologice nu s-a putut preciza perioada precisă din care datează mozaicul. Se presupune că el ar fi făcut parte dintr-un lăcaș de cult iudaic; nu s-a putut însă preciza dacă este vorba de o sinagogă din epoca helenistică sau de un templu samaritan.

CONFERINȚE

La Universitatea Populară din Berna a fost inaugurat un ciclu de conferințe privind aspecte ale prezenței iudaice în Elveția, de-a lungul timpurilor. În prima conferință din cadrul acestui ciclu, dr. Florence Guggenheim a vorbit despre viața comunităților evreiești din Elveția în perioada evului mediu. Aceiași conferințiară a ținut două prelegeri cu privire la aspectele juridice și economice ale satelor evreiești din Aargau în epoca emancipării republicii helvete. Cunoscutul istoric, dr. R. Vageli, și-a dedicat expunerea sa temei: „Evreii elvețieni în timpul celui de-al doilea război mondial“.

MONUMENT

În cadrul ceremoniilor care au marcat împlinirea a trei decenii de la eliberarea supraviețuitorilor lagărului de concentrare nazist de la Mauthausen, a fost pusă în incinta fostului lagăr prima piatră a monumentului ce se va înălța acolo în memoria evreilor uciși de hitleriști în această sinistru „zișină a morții“. Monumentul, operă a cunoscutului sculptor Dov Hoff, va avea o înălțime de cinci metri și urmează a fi turnat în oțel. El va avea forma unei minore cu șapte brațe: șase din brațele minorei vor simboliza cele șase milioane de evrei victime ale holocaustului, iar cel de-al șaptelea braț — ceva mai îndepărtat — va simboliza supraviețuirea iudaismului. Acest din urmă braț, va avea o torță care va fi aprinsă la toate ceremoniile comemorative.

Inițiativa ridicării monumentului aparține unui grup

de personalități ale evreimii austriece în frunte cu președintele comunității din Viena, dr. Anton Pick și marele rabin Akiba Eisenberg.

APARIȚIE

Sub îngrijirea lui Abraham Schulman a apărut la New York o originală istorie în imagini a comunităților evreiești din Europa din perioada 1860—1920. Fotografii înmănușate de autor în acest mare album-istorie, de peste 500 de pagini, sînt opera amatorilor din diferite centre comunitare evreiești ale bătrînelui continent. Marele merit al acestui volum este că oglindește cu valoare de document viața tradițională evreiască dintr-o serie de comunități care au fost nimicite de naziști.

SIMPOZION

Sub egida Institutului de cercetări istorice din Bad Godesberg s-a desfășurat la Hamburg un simpozion pe tema „Evreii din Germania în perioada 1870—1917“. La acest simpozion, ale cărui lucrări au fost conduse de renumitul istoric vest-german, prof. dr. Werner Jochmann, au participat oameni de știință din Republica Federală Germania, Statele Unite, Anglia, Olanda și Israel.

DECES

A încetat din viață Richard Tucker, unul din renumiții cîntăreți de operă din ultimele decenii. Născut la New York, Tucker a început să cînte în public de la vîrsta de 6 ani. Și-a făcut ucenicia în corul unei sinagogi, devenind curînd cantor în marele oraș american. A urmat apoi conservatorul la secția de canto și a urcat pe scenele lirice din Statele Unite, ajungînd să fie considerat în cercurile de specialitate ca „cel mai mare tenor de la Caruso pînă în zilele noastre“. Tucker a continuat să celebreze serviciul divin la mari sinagogi din Statele Unite, în timpul sărbătorilor de Yom Kipur și Roș Hășana.

FESTIVITAȚI

Printre manifestările care au marcat, în Belgia, împlinirea a trei decenii de la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial s-a numărat și un pelerinaj organizat la Mechelen de Uniunea deportaților evrei. De la Mechelen au fost trimiși în diferite lagăre de exterminare naziste 25 000 de evrei din Belgia, majoritatea pierzîndu-și viața.

A fost oficiat un serviciu religios în memoria celor uciși și s-au deus coroane de flori din partea oficialităților locale și a numeroase organizații.

באזוך פון אינזש' משה טאנדייטניק פרעזידענט פון מאַסקווער קהילה

דער באזוך האט דעבסירט מיט אן ארבעטס-
ניצונג מיט דער ליטונג פון דער פערדעראציע.
אויסדריקנדיק זיין אטאספאקציע צו האבן ביי
אונדז א פארשטייער פון דער מאַסקווער יידי-
שער קהילה — א קהילה 'כּיט' א געלעבנדיקער
היסטארישער טראדיציע אין לעבן פון יידישן
פאלק. האט דער רב הראשי שליט"א אונטער-
געטראָפֿן אן דער דאָזיקער באזוך פארצייכנס
זיך אין ראַמען פון די ברודערלעכע באציאונגען
פון פולישענדיקער קעגנזייטיקער
גלייכהייט, אכטונג און שעצונג, וועלכע ס'האט
אויף די פערדעראציע פון די יידישע קהילות פון
רומעניע מיט אלע קהילות איבער דער גאנצער
וועלט, פון מורח ווי אויך אין מערב, ס'ע פרייט
אונדז, האט אָנגעהויבן דער רב הראשי שליט"א
וואָס אונדזערע חשובע געסט וועלן האבן די מעג-
לעכקייט זיך צו באקעַן פון דער נאָענט כּיט
אונדזערע רעאליזירונגען, וועלכע זענען מעגלעך
אין א קלימאט פון פולישענדיקער רעליגיע-
פרייהייט, וואָס די סאָציאליסטישע מדינה פאר-
זיכערט פאר אלע בירגער פונעם לאנד.

דער באזוך האט דעבסירט מיט אן ארבעטס-
ניצונג מיט דער ליטונג פון דער פערדעראציע.
אויסדריקנדיק זיין אטאספאקציע צו האבן ביי
אונדז א פארשטייער פון דער מאַסקווער יידי-
שער קהילה — א קהילה 'כּיט' א געלעבנדיקער
היסטארישער טראדיציע אין לעבן פון יידישן
פאלק. האט דער רב הראשי שליט"א אונטער-
געטראָפֿן אן דער דאָזיקער באזוך פארצייכנס
זיך אין ראַמען פון די ברודערלעכע באציאונגען
פון פולישענדיקער קעגנזייטיקער
גלייכהייט, אכטונג און שעצונג, וועלכע ס'האט
אויף די פערדעראציע פון די יידישע קהילות פון
רומעניע מיט אלע קהילות איבער דער גאנצער
וועלט, פון מורח ווי אויך אין מערב, ס'ע פרייט
אונדז, האט אָנגעהויבן דער רב הראשי שליט"א
וואָס אונדזערע חשובע געסט וועלן האבן די מעג-
לעכקייט זיך צו באקעַן פון דער נאָענט כּיט
אונדזערע רעאליזירונגען, וועלכע זענען מעגלעך
אין א קלימאט פון פולישענדיקער רעליגיע-
פרייהייט, וואָס די סאָציאליסטישע מדינה פאר-
זיכערט פאר אלע בירגער פונעם לאנד.

דעם 23טן אויגוסט ד"ר רבניט ד"ר רון געגעבן א מיני-
בה לכבוד די געסט. צווישן די איינגעלאדענע
זענען געווען די מנהיגים פון דער פערדעראציע
און פון דער בוקארעסטער יידישער קהילה
מנהיגים פון קולטן, פערזענלעכקייטן פון אונדזער
קהילה — שרייבער, קינסטלער א.א.וו. ס'ע זענען
געווען אָנגעזען די פירן און ג. גענעלי, ליי-
טער פון רעליגיע-דעפארטאמענט.

דעם 23טן אויגוסט און 1טן סעפטעמבער
האבן די געסט, באגלייט פון רב הראשי שליט"א
און די ה' עמיל שעכטער און וויקטאר רוסו,
באזוכט די קהילות פון נוסשאנע, דאָרהאָ, דאָר-
באָטשאָן און יאָס. אין יעדער איינער פון אַס
די קהילות קדושות פון צפון-מאָלדאָווע זענען
פאראן אינסטיטוציעס מיט אן עלטער פון הונד-
ערטער יאָרן — שילן, ביטלעמדינס א.א.וו. — וואָ
איר מוסדות וואָס זענען געגרינדעט געוואָרן
אין די לעצטע יאָרן, ווי למשל די כשרע רעס-
טאראָנע, די מושב וקנים פון דאָרהאָ, די
תלמוד-תורה קורסן אין יעדער פון די דאָזיקע
קהילות, כאַרפאַרמאציעס אין יאָס און דאָרהאָ-
הא יא.א.א. דעם דאָס פאראייניקטן חישן אלס אן
גיי איז דער בפרוישטער איינפירונג פונעם גע-
דאנק פון המשך פון דער אבונה און אונדזערע
טויזנטער יעריקע טראדיציעס, אין א קלימאט
פון פולישענדיקער פרייהייט אין א סאָציאליסטי-
שער מדינה, אומעטום איז דער רב הראשי
און די חשובע געסט אויפגענומען געוואָרן מיט
אומגעלעכער ליבשאפט און אכטונג דורך די
מנהיגים און מיטגלידער פון די באזוכטע קהיל-
לות, א באזונדערן איינדרוק האט געמאכט דער
קינסטלערישער פראָגראַם, ספעציעל צוגעגרייט
לכבוד אַס דעם געשעעניש, פונעם געגענדיקן
כאַר פון דער דאָרהאָער קהילה, דיריגירט פון
פראַם בלאַנאר.

אין אלע באזוכטע קהילות זענען פארגעקומען
באגעגענישן מיט די דאָרטיקע יידן, אין דער
הויפט-שיל פון יעדנער שפאָט, אונדזער איינער
דוקסבול איז געווען די פאראמלונג פון יאָס,
אָפּגעהאלטן אין דער בארימטער גרויסער שיל,
א שיינן מקום-קדוש, אן אריכטעקעאַנישער בנין
פון העכער 300 יאָר, דאָס באגריסונגס-וואָרט
האבן געזאָלט: דער שוחד דאָבער און ד"ר
ש. קויבמאן, פרעזידענט פון דער קהילה.

ח ש ב ו ן ה נ פ ש

(10טן עמוד)

תורה. והיינו במקום הגויל שבין
האמותיה. זאת אמרת שם יש-
ראלים שאינם במדרגה שתהיה
להם אחוה בגוף האמות או
בתגין, יש להם לכל הפחות
זכות אחוה במקום הפנוי ש-
האמותיה.
הגאון חות-דעה העמיס בפסוק
"כי לא דבר ריק היא מכם"
(האינו ל"ב-מ"ז), באם אתם
נאחזים בריק, זו היא מכם
(האשם בכם).
תחלת (ע"א). ורש"י מדגיש
עדיין שם קדושתם ע"י
ליהם, אין אפשרות כלל ל-
הבדיל ולסלק ישראל מקדושתו,
אין תורת דיוחי.
משגיח שממקבילים השוה ה-
כלל ישראל לספר תורה, כי
ישנן ששים רבוא אמות ל-
תורה וישנן רבוא נשמות א-
חווה בגוף הכתר, וישנן א-
חווה בתגין של האמות
ויש נשמות אחרות בריק ה-
(האשם בכם).

א קבלת-פנים געגעבן פון רב הראשי שליט"א און דער רבנית ד"ר רון

דעם 28טן אויגוסט ד"ר האט דער רב
הראשי שליט"א און די רבנית ד"ר רון
געגעבן א קבלת-פנים לכבוד דעם באזוך
פון דער פרוי און דער ערליכער מילער, פרע-
זידענט פונעם קלוב פון די גרויסע יידישע
אַרגאניזאציעס פון די פאראייניקטע שטאטן
און דער פרוי און ה' אינזש' משה טאנדייט-
ניק, פרעזידענט פון דער יידישער קהילה
פון מאַסקווע.
ס'ע האָבן זיך באטייליקט די פרוי און ה'
געאָרגע וועטש, לייטער פון רעליגיע-דע-
פארטאמענט.
ס'ע האָבן זיך באטייליקט: יוחנן כהן,
אמבאסאדאָר פון מדינת ישראל אין בוקא-
רעסט, ריכארד וויעטס: יועץ פון דער אמע-
ריקאנער אמבאסאדע; פאַרשטייער פון קולטן.
ס'ע זענען געווען אַוואָסדנדיק: פרוי און ה'
יצחק ארצי, סגן ראש העיריה פון תל-אביב,
די זשורנאליסטן רות בונדי און רפאל בשן
פון ישראל.
צווישן די פארבעטענע האָבן זיך געפונען
מנהיגים פון דער פערדעראציע און פון דער
בוקארעסטער יידישער קהילה, פאַרשטייער
פון דער קהילה, חשובע אינטעלעקטואלן
שרייבער, קינסטלער, זשורנאליסטן א.א.
דער קבלת-פנים איז פאַרגעקומען אין א
זייער הארציקער שטימונג.

מ ע א ז ש

(10טן עמוד)

אונדזער געדאנק, פון געטרייע יידן און לאַיאלע בירגער פון דעם לאנד, איז געוועזען מיט אָנער-
קענונג צו די מנהיגים אירע, בראש מיטן פרעזידענט פון דער מלוכה ה' ניקאליי טשאַושינסקי,
וועמען קלוגע פאליטיק, דורכגעדרונגען מיטן הומאניזם, באקומט די איינשטימיקע הסכמה
פון אלע זין פון דעם דאָזיקן לאנד. מיר דרוקן אויך אים אונדזער דאנקבארקייט און אונדזערע
ברכות צו די אלע — פרעזידענט און סעקרעטאר פון די יידישע קהילות, די אנדערע קהילה-
מיטגלידער, די אנגעשטעלטע פון דער פערדעראציע און פון די קהילות פון לאנד, ווי אויך די
משתיינקודש, מלמדים פון די תלמוד-תורה, די דירעקטע פון די כלי-פארמאציעס און אלע
וואָס זענען טעטיק אויסן געביט פון אויסהאלטן אונדזערע טראדיציעס און הייליקע מוסדות.
אמתדיק הייליק איז זייער טעטיקייט, ווייל זי איז אין דינסט פון השי"ת, פונעם יהדות און
פונעם פאלק.

אַס די אלע רעאליזירונגען רופן ארויס פרייד און בארעכטיקטע שטאַלץ ביי יעדן קהילה-
מיטגלידער אונדזערן, רופט ארויס באוואונדערונג און אכטונג מצד די געסט — וואָס א מאָל
סערעכער — וועלכע באזוכן אונדז. אין יאָר השל"ה, למשל, זענען באזוכט געוואָרן פון
עמינענטע פערזענלעכקייטן פונעם היינטיגייטיקן יידישן לעבן. צווישן וועלכע: ד"ר נחום
גאלדמאן פרעזידענט פון יידישן וועלט-קאָנגרעס; יגאל אלון, וויצע-פרעמיער און אויס-מיניסטער
פון מדינת ישראל; חיים בר-לב, האנדלס-מיניסטער פון ישראל; י. לייבלער, פאַרשטיי-
ער פון יידישן לעבן פון אויסטראליע; הרב עזריאל מלער, פרעזידענט פון פארי-
זאנד פון די פרעזידענטן פון די גרויסע יידישע אָרגאניזאציעס פון די פאראייניקטע
שטאטן פון אמעריקע; משה טאנדייטניק, פרעזידענט פון דער יידישער קהילה פון מאַסקווע;
דערפערענטאטיווע דעלעגאציעס פון די גרויסע אָרגאניזאציעס פון אמעריקע; בני ברית,
אמעריקן דושיאש קאמיט, דוסאָינס א.א. אלע האָבן זיי געהאט נאָר ווערטער פון לויב און
שעצונג וועגן אונדזער טעטיקייט. זיי האָבן געפונען דעם אויסדרוק אויך אין דער רעזולוציע
וואָס איז אנגענומען געוואָרן נישט לאנג אין זשענעווע פונעם לייטונגס-ראַט פון יידישן וועלט-
קאָנגרעס, אין וועלכער ס'ע ווערט געזאָגט אז די סטעיט פונעם ראַט, מיט אָנערקענונג פארן
פאקט אז די יידישע קהילות פון רומעניע געניסן פון פולשטענדיקע בירגערלעכע רעכטן און
רעליגיעזע פרייהייט, זאָגט ארויס איר אָפּשאַצונג וועגן דער אַקטיווער צוואַנגס-אָרבעט צווישן
די קהילות פון וועלט זיך איז געווען געשטעלט און דער פערדעראציע פון די יידישע קהילות
און איז אַנטשלאָסן צו פארשטארקן די סאָלידאריטעטס פארבינדונגען מיט אַס דער גוט אָרגא-
ניזירטער פארשטערשער קערפערשאפט פון א יידישן קיבוץ אין א סאָציאליסטישער מדינה.

גלייכצייטיק, פאַרצייכענדיק מיט אָנערקענונג אז א זייער גרויסע צאָל יידן פון
רומעניע האָבן באקומען די דערלויבונג זיך צו פאראייניקן מיט זייערע משפחות אין ישראל,
זאָגט ארויס דער לייטונגס-ראַט פון יידישן וועלט-קאָנגרעס זיין גלויבן אז אַס די הומאניטארע
פאליטיק פון דער רומענישער רעגירונג וועט אָנהאלטן אויך להבא.

מיר זענען איינע פון די וויכטיקסטע יידישע קהילות פונעם יידישן פאלק, א קהילה מיט
א סינאגאג, הונדערט יעריקער טראדיציע, און מיר היילן און מיר זענען דורכגעדרונגען מיט דער
איבערצייגונג און מיר וועלן ממשיך זיין אונדזער אמונה' טראדיציע און אונדזערע
הייליקע מוסדות, מיר זענען איצט ווייניגער אין צאל, טאקע דערפאר איז אונדזער אח-
ריות פיל גרעסער און דאָס איז דער אָרעג צו אלע וואָס מיר טוען. מיר זענען געווען, זענען
און וועלן זיין געטרייע יידן און גלייכצייטיק לאַיאלע בירגער פון אַס דעם לאנד, ווייל די
גאנצע דערפארונג און רעאליזירונגען פון ביי היינט באווייזן אז עס איז נישט פאראן קיין שום
סחירה צווישן אַס די ביידע באגריפן.

עס איז א פאָטייווער בילאנץ, מיט וועלכן מיר קאָנען שטאַלצירן, עס איז נאָך אַוואַדאי
דאָ א סך צו טאָן. און דערצו איז גוטיק אין יעדער פון אייך זאָל באטראכטן זיין אייגענע שטיי-
לונג לביד דער קהילה, עס איז די צייט איך זאָלט איך פרעגן, אין וואָס פאַר א מאָס איך בא-
טייליקט זיך אין דעם דאָזיקן אָנשטרענג, אויפצוהיטן און ממשיך צו זיין דאָס וואָס איז אונדז
טייער און הייליק.

דער קאָפּ פונעם יאָר. דאָס וואָס דער קאָפּ איז גוף, איז דער טאָג פון ראש
השנה פאר אלע אנדערע טעג פונעם יאָר. צווישן קאָפּ און גוף דאַרף זיין א סכדריקע פארבינד-
ונג, דאָס יהדות קאָן זיך נישט באפרידיקן, דאַרף זיך נישט באגרענעצן מיט אן אָנוועזנהייט
(בחור עמי, בלויז אין די טעג פון אָנהייב יאָר, ער פאַרלאנגט אייער אינטערעס און באטיילי-
קונג אין טאָגסלעכען לעבן. אונדזערע רעליגיעזע מוסדות האַלטן זיך אויך נאָר מיט אונדזער
רע אייגענע מיטלען. ראש השנה רופט אייך, בכך, צום דערפאלן די דאָזיקע התהייבות, וואָס ווע-
נען טיילווייז נאָך נישט דערפולט.

יהי רצון אז דאָס יאָר וואָס הייבט זיך אָן, זאָל ברענגען שפע אין אייערע היימען, דער-
פאַל אין אייער טעטיקייט, אויפבלי און פראַגרעס אין אונדזער טייער היימלאנד, די סאָציא-
ליסטישע רעפובליק רומעניע, שלום און פריינדשאפט צווישן אלע פעלקער, שלום אין מדינת
ישראל, אמן.

לשנה טובה תכתבו!

ד"ר רוד משה רון

רב הראשי און פרעזידענט פון דער פערדעראציע

פון די יידישער קהילות פון רומעניע

דער באזוך אין ישראל פון רב הראשי שליט"א און דער רבנית ד"ר רוזן

צווישן 17-7 אויגוסט ד"ר האט דער רב הראשי שליט"א און די רבנית ד"ר רוזן געמאכט א באזוך אין ישראל. ביי דעם בעלזשענטיג האבן זיי אומהילט אפגענומען טעגליכע ימים: דעם 18טן אויגוסט, האט די מועצת פועלי ה'ל' אביב געזען א מסיבה לכבוד די גסט, מיט דער בעלזשענטיג האבן אויפגעדרוקט זייערע שבחים וועגן דער פערזענלעכקייט און בייטראג פון רב הראשי שליט"א: אורי אלפערט, דער סעקרעטאר פון דער מועצה, לייב קופערשטיין, פרעזידענט פונעם זשורנאליסטישן סארגאין און ד"ר בערל פרימער, פובליציסט.

דעם 12טן אויגוסט האט דער רב הראשי שליט"א געהאט א זייער הארציגע אנטפערע דעם 12טן מיט ד"ר יצחק רמאל, רעליגיעזימיניסטער פון מדינת ישראל, אין א דערקלערונג וואס ער האט אפגעגעבן שפעטער פאר דער פרעסע, האט דער מיניסטער רמאל און זיין פרוי, און זיי זענען און שצענגן פאר דער פערזענלעכקייט און בא- זונדערע רעאליזירונגען פונעם רב הראשי ד"ר רוזן. דער רב הראשי שליט"א האט פארבעטן דעם מיטסטער רמאל און זיין פרוי, און זיי זענען באזוכן אונדזער קהילה. די איינלאדונג איז אנגענומען געווארן מיט צופרידנקייט.

דעם 13טן אויגוסט איז פארגעקומען א ספע- ציעלע זיצונג פון ועד הרבנות הראשית פון ישראל לכבוד דעם רב הראשי ד"ר דוד משה רוזן שליט"א. אין זיין באגרייכונגס-רעדע האט דער רב הראשי פון מדינת ישראל, הרב"ח שלמה גורן שליט"א, געזאגט צווישן אנדערע: "פיר דרוקן אויס אונדזער ציעלונג לנגע דעם חשובן גייסטיקן מנהיג פון די יידן אין רומעניע. דער נס פון דער עקזיסטענץ פון דער אנגעזענער יידישער קהילה איז אין א באדייטנדיקער מאס דאנק דער חשובער פערזענלעכקייט פון אונדזער היינטיקן גאסט, איר גוטא האב גייסט לאנג באזוכט רומעניע, איר בין געווען אין 12 קהילות און אומעטום האב איך געהאט דעם פארגעניגט צו געפונען אינסטיטוציע: רבי ליגנעז, קולטורעלע און פון סאציאלער הילף, אזעלכע וואס מיר וואלטן זיך געווינט צו האבן אין פערטער יידישע קהילות. אומעטום האב איך געהערט בלויז שבחים און פארקענעגונג לנגע דעם רב הראשי ד"ר דוד משה רוזן שליט"א, וועלכער האט געווינדעט זיין גאנץ לעבן אין דינסט פון אונדזער אמונה און זיינע ברידער."

די רייד פון רב הראשי פון מדינת ישראל האבן געמאכט א טיפן רושם אויף די מיטגלידער פונעם ועד הרבנות הראשית, וועלכע האבן ווארעם באגרייט דעם רב הראשי שליט"א, און היינטנדיק איז אז ער זאל ממשיך זיין לאורך ימים זיין עטישקייט פון א גייסטיקן מנהיג אין זיין קהילה.

אין זעלביקן טאג האט די לייטונג פון דער ספרדישער קהילה פון ירושלים געגעבן א מסיבה לכבוד דער רבנית און רב הראשי ד"ר דוד משה רוזן שליט"א, צווישן די פארבעטענע האבן זיך געפונען אנגעזענע אינטעלעקטואלן און עסקנים, באגרייטנדיק די השבע גסט, האט אלי אליאש, פרעזידענט פון דער קהילה, געזאגט צווישן אנדערע: "פארזענדיק דעם פאדעם פון דער טראדיציע פון די בארימטע רבנים וועלכע האבן אנגעפירט מיט די יידישע קהילות אין די תפוצות וונדערטער יארן, האט די יידישע קהילה פון רומעניע דאס מול צו האבן אין איר שטיין א גאנץ באפאלט פון אן אומענדלעכער ליבשאפט צו זיין אמונה און פאלק, א באזונדער פארמעגנעכע פערזענלעכ- קייט, וועלכער האט געווינדעט זיין גאנץ לעבן. פארן רעאליזירן די גייסטיקע באדערפען און עקזיסטענץ פון אונדזערע ברידער."

דעם 15טן אויגוסט איז דער רב הראשי שליט"א אויפגענומען געווארן פון ווערעמער און אויסן-רעזידענטער פון מדינת ישראל, יגאל אלון, אין ראם און דעם זייער הארציגן געשפרעך, האט יגאל אלון אונטערגעשריבן ווייזער א מאל דעם גרויזן רושם וואס ער האט אויף אים געמאכט זיין באזוך פון בוקארעשט, די עמאציע וואס ער האט געפילט בעת זיין בא- זוך אין דער יידישער קהילה, הערנדיק ווי דער הלמוד-תורה כאר ווינט העברעאישע שירים, זענענדיק די אמתדיקע יידישע שטימונג אין דער קהילה, ער האט אויסגעדרוקט זיין בא- וואונדערונג און זיין אכטונג לנגי אונדזער רב הראשי שליט"א, פאר זיין איבערגעגעבענע מיט וועלכער ער פירט אן מיט זיין הייליקער און געזענשטער עטישקייט, געפילן וואס האבן ארוםגענומען אלע פאר וועלכע עס איז טייער די טראדיציע און די יידישע ווערטן, ביי דער באגעגעניש איז געווען אנוועזנס ה' רביב דירעקטאר אין אויפן-מיניסטעריעס.

דעם 15טן אויגוסט איז פארגעקומען א מסיבה וואס ס'האט געגעבן די נעיה פון ירושלים, צו זאמען מיטן ברית עברית עולמית און דער מועצת פועלי ירושלים, די געסט זענען אויסגענומען געווארן מיט א באגרייכונגס-ווארט פון ה' ניסן הרפ"ו, שפ"ן פון קולטור-אפטייל ביים ועד פועלי ירושלים, געפונענדיק דאס ווארט האט פראפעסאר אריה סאראקאווער, פרעזידענט פון ברית עברית עולמית און ווערעמער-ווערט פון יידישן וועלטיקאטעריעס, געזאגט צווישן אנדערע: "איר בין געווען אין רומעניע צוריק מיט בלויז עטלעכע וואכן, איר קען זאגן אז איר רעאליזיר- רונגען פון דער יידישער קהילה אויפן געביט פון אויסהאלטן די טראדיציעס און אירע מוסדות, צו לערנען אונדזער הייליק לשון, צו העלפן די נויטאמאנעס, אלץ דאס וואס ווערט אויס- געספן דארטן לטובת דעם יהדות איז ממש א נס אבער דער דאזיקער נס געשעט איז א גרויסער מאס אדאנק דעם רב הראשי ד"ר דוד משה רוזן שליט"א, אונדזער געזעצער גאסט, זיין פרעטיקטיוו שוין לאנג איבערגעגעבענע זיך גרענעצן פון זיין קהילה מיט וועלכער ער פירט אן, ער איז איינער פון די גרויסע היינט- צייטיקע יידישע פערזענלעכקייטן, ער פארדינט זיך אכטונג און שצענגן מצד דעם יידישן פאלק פון ישראל און פון די תפוצות."

אויף שבת (16טן אויגוסט) זענען די רבנית און דער רב הראשי ד"ר דוד משה רוזן שליט"א געווען די געסט פון דער פרוי און ה' יצחק רמאל, רעליגיעזימיניסטער פון ישראל. דעם 17טן אויגוסט האט דער רב הראשי שליט"א געהאט א הארציגע באגעגעניש מיט ה' אריה דולצין, צייטחיליקער פרעזידענט פון דער יידישער אגענץ, עס איז ארוםגעצערט געווארן די פראבלעמען בנוגע דעם קהילה לעבן. דער רב הראשי שליט"א האט זיך אויך בא- טייליקט אין דער לויז פון פנחס סאטמר, פרע- זידענט פון דער יידישער אגענץ.

אין אהנס פון 17טן אויגוסט האט די רבנית און דער רב הראשי שליט"א פארלאזט ישראל זייענדיק באגלייט אויפן פלייפלד כון פיל פריינד, צווישן וועלכע די פרוי און ה' יצחק קארן, פרעזידענט פונעם סאראיין-עולי רומניה, אויפן אינטערנאציאנאלן פלייפלד פון בוקא- רעשט-אפגען זענען די רבנית און דער רב הראשי שליט"א אפגעווארט און ווארעם בא- גרייט געווארן דורך דער לייכונג פון דער ספ- דעראציע פון די יידישע קהילות אין רומעניע פון דער בוקארעשטער קהילה, גבאים פון שילן, אנגעשטעלטע פון דער קהילה. עס איז געווען אנוועזנס דער פארשטייער פון רעליגיעז-דעפארטאמענט.

הרב עזריאל מילער איז אנגעקומען אין לאנד

פון רב הראשי שליט"א און דער רבנית ד"ר רוזן; די מנהיגים פון דער פערטראציע און פון דער בוקארעשטער יידישער קהילה. עס איז געווען אנוועזנס דער פארשטייער פונעם רעליגיעז-דעפארטאמענט.

אין אונדזער קומענדיקן נומער וועלן מיר פארעפנטלעכן א באריכט וועגן באזוך

א כתיבה וחתימה טובה

פאר אונדזערע מיטארבעטער און ליינערע,

ווינטשט די רעדאקציע

„צייטשריפט“

צייטשריפט

פונעם רומענישן רעליגיעזן יידנטום

* דערשיינט צוויי מאל אין חדש 1.09.1975 בוקארעשט *

אויפגענומען פון רב הראשי שליט"א

פרוי מילענט פערנדיק, מיטגליד פון רעפערענטאנטן-הויז

קהילה אין רומעניע, ווי אויך די סאציאלע הילף און אנדערע עטטיקייטן, די פולשטענדיקע רע- ליגיע-ספיריטואל פון לאנד, פולשטענדיקע גלייכ- הייט פון וועלכער סע געניסן די יידן, צוזאמען מיט די איבעריקע בירגער פון רומעניע. ענטי- פערנדיק אויף די פראגן וואס סע האט געשטעלט דער גאסט, האט דער רב הראשי שליט"א אוי- סערגעשטראכן די גוטע באציאונגען, אויפן יסוד פון עקענאמיקער אכטונג און שצענג, וואס איז איינגעשטעלט צווישן אלע קולטן פון רוי- סעניע.

די פרוי דעפוטירטע מ. פערנדיק האט גע- דאנקט ווארעם פאר דער מעגלעכקייט וואס וואס איז איר געגעבן געווארן זיך צו באקענען אוממיטלכאר און פון דעם קאפי- פערזענלעכע קמור וועגן די רעאליטעטן בנוגע דער עטישקייט פון דער יידישער קהילה פון רומעניע, אנהייבנדיק אז זי וועט עס איבערגעבן די באגעגעניש איז פארגעקומען אין א בא- זונדער הארציקער שטימונג.

ראָבערט פ. דרינאן — מיטגליד פון רעפערענטאנטן-הויז

אין בוקארעשט, בעתן אויפנעם זענען געווען אנוועזנס: עמיל שטעכער, גענעראל- סעקרעטאר פון דער פערטראציע; דניאל סעגאל, פרעזידענט פון דער בוקארעשטער קהילה; וויסנאק רוסו, ווער-יעדאקסאר פון רעוויסאט קולטוראלי מאָזאיק. די אונטערעוונג איז פארלאפן אין א זייער הארציקער שטימונג.

דער 18טן אויגוסט ד"ר האט דער רב הראשי ד"ר דוד משה רוזן שליט"א, פרעזידענט פון דער פערטראציע פון די יידישע קהילות אין רומעניע, אויפגענומען די פרוי מילענט פער- נדיק, רעפובליקאנישער דעפוטאט פון ניו-זשערסי אין אמעריקאנישן רעפערענטאנטן-הויז. דער גאסט, וועלכער האט באזוכט דאס לאנד אין ראם און אן אמעריקאנישער פארלאמענטארישער דעלעגאציע אגענטערס פון ה' קארל אלבערט, פרעזידענט פון רעפערענטאנטן-הויז פון אמע- ריקאנער קאנגרעס, איז געווען באגלייט פונעם ה' ריכארד גאנץ ווייטס, יועץ פון דער אמע- ריקאנער אפמאכאדע אין בוקארעשט. סע זענען געווען אנהייבנדיק: עמיל שטעכער, גענעראל סעקרעטאר פון דער פערטראציע, דניאל סעגאל, פרעזידענט פון דער בוקארעשטער קהילה, ווי- סנאק רוסו, וויסנאק-יעדאקסאר פון אונדזער „צייטשריפט“, פארסעל באדעסקו, יועץ. דער רב הראשי שליט"א האט פארגעשטעלט דעם אופן ווי אויז סע אנטוויקלט זיך דאס רע- ליגיעזע, קולטורעלע לעבן פון דער יידישער

דעם 21טן אויגוסט נאָך מיטגליד פון רב הראשי ד"ר דוד משה רוזן שליט"א אויפגענומען ה' ראָבערט פ. דרינאן, דעמאָ- ראטישער דעפוטירט פון טעקסעסאוסעטס אין רעפערענטאנטן-הויז פון די פאראיי- ניקטע שטאטן. דער גאסט איז געווען בא- גלייט פון ה' ריכארד ג. ווייטס, יועץ פון דער אמעריקאנער אפמאכאדע

אונדזערע געסט

דעפוטירטער ג. זשאנער, פאָרשטייער פון יידישן לעבן אין ענגלאנד

אין זעלביקן טאג, באגלייט פון רב הראשי שליט"א, איז דער גאסט אויפגענומען געווארן פון ה' נעאָנעם נענטש, לייטער פון רעליגיעז-ע פארמאמענט.

פרייטיק, דעם 18טן אויגוסט האט ה' גרעוויל זשאנער זיך באטייליקט אין קבלת שבת אין כאָר- טעמפל, זייענדיק באגרייט פון ה' דניאל סעגאל פערזינלעך פון דער בוקארעשטער יידישער קהילה.

זונטיק, דעם 19טן אויגוסט באגלייט פון ה' עמיל שטעכער, גענעראל-סעקרעטאר פון דער פערטראציע פון די יידישע קהילות פון רומעניע האט דער גאסט באזוכט די קהילות פון סטעשא- ווע, דאָרעאָ, באַסאַשא, עטליטשע און יאס. עס זענען באזוכט געווארן קהילה-מוסדות, אומע- סטע זענען די געסט אויפגענומען געווארן ווארעם און מיט בודערלעכער ליבשאפט.

במשך זיין אויפהאלט אין בוקארעשט איז ה' זשאנער אויפגענומען געווארן אין דער גרוי- סער נאציאנאלער פארזאמלונג (רומעניש פאר- לאמענט), אין אויסן-מיניסטעריעס און אין אויסהאלט-מיניסטעריעס.

צווישן 19טן אויגוסט ד"ר האט אונדזער קהילה געהאט צו גאסט דעם ה' גרעוויל זשאנער, דער פערטראציע אין ענגלישן פארלאמענט, ווערעפער- זייענען פון באַרד אָף דעפוטאט, „לייטונגס-מיט- גלייך אין יידישן וועלטיקאטעריעס. דער גאסט איז דער וו פון קארד בארנט זשאנער, וועלכער האט יאָרן לאנג אנגעפירט מיט דער יידישער קהילה פון גרויס בריטאניע, איינער פון די פרא- מיניסטעס פערזענלעכקייטן פונעם היינצטיקן יידנטום.

דעם 20טן אויגוסט איז ה' גרעוויל זשאנער אויפגענומען געווארן פון הרב הראשי ד"ר דוד משה רוזן שליט"א, בעתן זייער הארציגן גע- שפרעך, האט אונדזער גייסטיקער פארנע- טעטלע די רעאליזירונגען פון דער קהילה, אונ- טערשטיינדיק די ברוודערלעכע פארבינדונגען צווישן אונדזער קהילה און דער פון ענגלאנד ווי אויך מיט די אנדערע קהילות פון דער וועס- דער גאסט האט זיך אויסגעדריקט מיט באוואונ- דערונג לנגי דער יידישער קהילה פון רומעניע און איר גייסטיקן מנהיג.

יצחק ארצי, סגן ראש עירית תל-אביב

מנהיגים פון דער פערטראציע און פון דער בו- קארעשטער קהילה. דער שטעפער איז פאָגעט מען און זייער הארציגער שטימונג. די געסט האבן אָנקענפאלע מיט גרויס איינשטעלע דעם באריכט פון אונדזער יידישן מנהיג, דער נאָ- זענען באזוכט געווארן עטלעכע מוסדות פון דער פערטראציע.

די לייטונג פון דער פערטראציע האט געגעבן א מסיבה לכבוד די געסט.

די זשורנאליסטן: רות בונדי און רפאל בשן

פון דער פערטראציע און דער בוקארעשטער יידישער קהילה, באקענענדיק זיך אוממיטל- באר מיטן לעבן און די רעאליזירונגען פון אונדזער קהילה. זיי האבן אויך באזוכט די קהילות פון סטעשאווע, דאָרעאָ, יאס.

אויף דער איינלאדונג פונעם פאראייניגטן „נאָר“ האט דער וויצע פירמאר פון תל-אביב מיט זיין פרוי באזוכט אונדזער לאנד, אויסגעדריקט זיך געלעגנהייט זיך צו באקענען מיט אונדזער קהילה לעבן.

דעם 20טן אויגוסט ד"ר זענען זיי אויפגענו- מען געווארן פון רב הראשי ד"ר דוד משה רוזן שליט"א סע זענען געווען אנוועזנס די איבעריקע

אין אונט פון 23טן אויגוסט זענען אָנגעקומען קיין בוקארעשט, אויף דער איי- לאדונג פון רב הראשי שליט"א, די זשור- נאליסטן רות בונדי פון דער סאָנ-צייטונג „דבר“ און רפאל בשן פון דער סאָנ-צייטונג „ידעוּת אחרונות“ פון תל-אביב. במשך פון עטלעכע טעג האבן די צוויי ישראלישע זשורנאליסטן באזוכט די מוסדות

לשנה טובה
תכתבו !

מעסאזש

לכבוד ראש השנה תשל"ו

פון רב הראשי ד"ר דוד משה רוזן שליט"א
צו די יידישע קהילות פון רומעניע

ליבע ברידער און שוועסטער,

ראש השנה — דער קאפ פונעם יאר, אויב איר ווילט וזן די עטישע אויפאסאנג פונעם יהדות איבער דעם ערשטן טאג פון א ניי יאר, געפינט איר זי טאקע אינעם גאנצן פון דעם דאזיקן טאג — דער יום־טוב פונעם איבערגיין פונעם חידו או פונעם כלל, פון איין סטאדיע פונעם לעבן צו אן אנדערע, דער קאפ איז דער וועגווייזער פון א פארשטעל, אן זיין טראכט, אן דער לערע וואס ער דרינגט ארויס פון די פארנאנגענע איבערלעבענישן און אן זיין פארזיכט זען די פאלגנדיקע, ווערט דעם מענטשנס נסיעה א בלאנדעניש פול מיט סכנות, ביי דעם פרשתי דרכים וואס דער אויסטויש פון אן אלטן לוח מיט אן אנדערן, אן גייעם, שטעלט מיט זיך פאר און יעדנס לעבן, איז בכן כדאי, קודם כל, זיך צו פארטראכטן איבער די בלעטער, וואס מע האט ענדליטיק איבערגעמישט, ווי אויך איבער די וואס זיי עפענען זיך פאר אונדז — ווייטע, אומפאלקטע — אין ספר החיים.

עס איז דער קאפ פונעם יאר, מיר זאלן נישט פארטויבן, נישט אונדזערע מחשבות, נישט אונדזערע געפילן, עס איז נישט כדאי, מע דארף נישט אויסלעשן די ליכט, כדי מיר זאלן איבערגיין די שוועל פון א ניי קאפיטל פון אונדזער קיום אויף דער דאזיקער ערד, טאפנדיק אין דער פינצטער, אומשטום וואו עס געפינט זיך א יידישער ישוב, קלינגט דער קול- שופר מיט אן וואונדער וואס דער גרויסער פילאזאף פונעם יינדסום, דער רמבם, האט זי דעפינירט אין די ווערטער, "עורו ישנים", וועט איר אויך, איר די וואס דרימט! דער שופר האט די מיסע אונדז אויפצוטרעיסלען פון דער פארנארגענישער פארגלייזונג און וועלכער סע ברענגט אונדז אריין דאס טאגטעגלעכע לעבן, אונדז ארויסצוהייבן פון דער באנאליטעט צו הייליקייט, אונדז צוריקצוגעבן די קלארעוועהייט.

עס איז דער קאפ פונעם יאר, אויך דעם וועג פול מיט סטרויכלונגען וואס פארבינדט די וויג מיטן קבר און וואס הייסט דאס לעבן, דארף מען נישט אדורכגיין מיט אויבערפלעכליכ- קייט, מיט לייכטזיניקייט, עס באגאטאלאזירן, דאס נייע יאר איז, בכן, אן אפשטעלפונקט, אן על פרשת דרכים, א געלעגנהייט צו קוקן דעם לעבן אין פנים אריין, אויסצוטייטשן זיין ווי, אונטערגעשטרייכן דעם ציל, מיר פארטייטן זיך אין תפילות פאר דעם וואס איז דער יודע מחשבות, וועלכער קען אונדזערע געפילן און מעשים און אין איינעם מיט אים, וואס איז דער שופר און דאס געוויסן פון דער יצירה, ווערן מיר זעלבסט אונדזערע אייגענע שופרים, מיט ערנסטקייט, "מעמקיים", פון די טיפענישן פון אונדזערע נשמות, זאגן מיר ארויס אלץ וואס מיר האבן געווי- דיקט קעגן אים, קעגן זיין באשאט, קעגן אונדז גומא און מיר גרייטן זיך צו דעם "לחמן עולם", צו פארדיינען אלץ וואס עס איז אומרעכט, מייענע ליבע.

דער קאפ, דער אנהייב פונעם יאר תשל"ו, געפינט די יידישע קהילה פון דער סאציאליסטי- שער רעפובליק רומעניע, אין אזא מאמענט פון חשבון הנפש, פון א בילאנץ פון דער עטי- קייט וואס עס איז פונדאדערגעוויקלט געווארן אינעם פארנאנגענעם יאר, און פון באגעגענען דאס יאר וואס הייבט זיך איצט אן.

ווארפנדיק א בליק אויף צוריק, פון דער דאזיקער ערשטעקטיוו, וועגן יאר וואס מיר פארענדיקן היינט, דארפן מיר דאנקען דעם רבונן של עולם, וואס ער האט אונדז מוכה געווען מיט דער סאטיספאקציע פון באדייטנדיקע רעאליזירונגען, אונדזערע קהילות קדושות — איבער דורך ווער פלייס און אנשטעל אן איינציג דאס פיער פון אונדזער אמונה, דורך דער אייגענע געגעבנקייט צו פארזיכערן די גייסטיקע און אויך מאטעריעלע יידישע נויטווענדיקייטן — האבן אויך אין דעם יאר געטאן ווער הייליקן חוב, די איבער 150 סעמפלען און שילן פונעם לאנד האבן געגעבן און גיבן די מעגלעכקייט פאר די היגע יידן אז זיי זאלן מקיים זיין די מצוה פון תפילה, די תלמוד-תורה-קורסן, וואו אונדזערע קינדער לערנען אונדזערע איינציק לטון, דערווערבען זיך די יסודותדיקע לערע וועגן יהדות, דאס איז א גארנאציע פארן דערהאלטן אונדזער אמונה און אונדזערע מסורות, ווייל "תלמוד-תורה כנגד כלום", דאס לערנען פון אונדזער תורה הקדושה איז דאס וויכטיקסטע אין יהדות, תורה הייסט לערנען, אבער סע באדייט אויך צונוגאנג, ווייל זינט מרים הנביאה ביז צו די נביאים, און אין אונדזער תקופה צו אונדזערע גרויסע נאציאנאלע דיכטער, האט חזיון פון רעאליזירן אונדזערע גרויסע משיחיים אייגענען פון שלום און דערנענטערונג צווישן מענטשן און פעלקער געפונען דעם אויסדורק אין געזאגט, טאקע דערפאר שצען מיר אויף הויך די יוגנטקארן פון בוקארעסט און פון יאס, פון דאראזאן און פון קלוזש, פון טערנאווערש און סמי- שאארע, פון אראדע און אראד, וועלכע מאכן אז סע זאל אפלינגען מיט אזוי פיל מייסטער- שאפט אונדזער יידישע גנינה, וועלכע דערמאנט אונדזער בחורן אין דער צוקונפט, אונדזער "צייטשריפט" — וואס איז אריין אין זיין 20סטן יאר פונעם דערשיינען — דערפאלט זיין חוב מיט טאלאנט און מסירת נפש צו זיין א מקור פון ידיעה און א בריק צווישן אונדזער קהילות און די קהילות איבער דער גארער וועלט, דער לוח איז יאריערלעך א פראקטישער וועגווייזער פארן רעליגיעזן ייד און אונדזערע קהילות.

מיט בארעכטיקטער סאטיספאקציע זענען מיר מוסיף צו אט דעם בילאנץ פונעם יאר תשל"ה די רעאליזירונגען אויפן געביט פון פארזארגן אונדזערע ברידער און שוועסטער, קינים, קאנקע, אן משפחות, דאנקן דער הומאנער פארהאלטונג מצד דער רעגירונג, וועלכע האט אויך אין דער הינזיכט ארויסגעוויזן פולשטענדיקע פארשטענדענישן לגבי אונדזערע ספעציפישע פראבלעמען, און אויך מיט דער הילף פונעם דזשיאנט, האבן מיר פארגעזעט אויך אין דעם יאר דעם פארגראס פון סאציאלער הילף, וואס נעמט ארום טויזנטער יידן, וועמען מיר גיבן הילף אין געלט, שפייען, מלבושים, מעדיקאמענטן, מעדיצינישע און היגיע- נישט טראטאמענטן, פארהאלטונגען, העכער 2500 מענטשן עסן טעגלעך, אין ציוויליזירטע בא- דינגונגען, אין די 10 שטערעסאראנען אונדזערע, פיל געזעצער אומזיסט, פאר אנדערע עטלעכע הונדערט יידן וואס זענען נישט ביכולת זיך אויפצוהייבן פונעם בעט ווערט צוגעשיקט אהיים ווארעם עסן, געלויבט השי"ת וואס מיר האבן זוכה געווען און קאנען זאגן אין דעם פיער- לעבן מאמענט פון ראש השנה, אז אין רומעניע איז נישט פאראן קיין איין ייד וואס זאל נישט האבן וואס צו עסן, ער זאל נישט האבן וואס אנצוטון, אדער ער זאל לייזן פון קעסל אז אין רומעניע איז נישטא קיין איין ייד וואס וויל אז ער און זיינע קינדער זאלן בלייבן געטרייע פון דעם יאר זאל נישט האבן די מעגלעכקייט.

אט דאס אלץ, ליבע ברידער און שוועסטער, האבן מיר אויפגעטאן אלע צוזאמען, אינס- פירירט פון די יידישע מצוות, אין א קלימאט פון פולשטענדיקער רעליגיעז-פרייהייט פון לאנד.

(סוף אויף זייט 9)

מר יצחק ארצי, סגן יו"ר עיריית תל־אביב, בעת שנתקבל במשרד הדתות בבוקרשט

חשבון הנפש

מאחז הרב יצחק מאיר מרילוס

מי יתקע בשופר

מַעֲשֵׂה בְּרָבִי לוי יִצְחָק
מְבַרְרֵצ'ב שֶׁפֶשׁ בְּעֶרְב־רֹאשׁ
הַשָּׁנָה תוֹקֵעַ בְּשׁוֹפָר לְבִית־
הַמִּקְדָּשׁ. הַתִּאֲסָפוּ אֲצֵלוֹ יוֹדְעֵי
תְּקִיעָה מְכֻלָּה קִצּוֹת הָעִיר.
הָרַבִּים רוֹצִים לְזַכּוֹת בְּמִצְוַת
גְּדוּלָה זוֹ, לְתַקֵּעַ בְּבֵית מִדְרָשׁוֹ
שֶׁל הָרֶב.

שָׁאֵל רַבִּי לוי יִצְחָק כֵּל אֲחָד
מֵהֶם:
לְמָה אֵתָּה מִתְּכַנֵּן בְּלִבְךָ
בְּשֵׁעַת תְּקִיעַת שׁוֹפָר? הַשְׂמַד
כֵּל אֲחָד וְאֲחָד מֵהֶם הִשְׁמַד
מֶה גָדוֹל כֻּחוֹ וְכֵל אֲחָד אֲמַר
כִּי הוּא מְכֻלָּה לְבָבוֹ עַל פִּי תוֹרַת
הַקְּבִלָה (תְּקַמֵּת הַנֶּסֶת)
שֶׁדְּבָרֵיהֶם יְדוּעִים רַק
לְמַעֲשֵׂים.

וְלֹא בְּתַר רַבִּי לוי יִצְחָק
אֲפִילוֹ בְּאֲחָד מֵהֶם. יוֹם אֲחָד
בָּא אֵלָיו תוֹקֵעַ וְאָמַר: רַבִּי,
אֵישׁ שֶׁשָּׂאט, אָנִי, אֲרַבֵּעַ בְּנוֹת
שֶׁלִּי (וְכָל מִבְּנוֹת וְהַיְעִיטָה
שֶׁעָתָה לְהַתְחַמֵּן וְאֵין אֵין לוֹ).
כִּסְתִּי לְמִשְׁחָא (לְחַמֵּן) אוֹתָן.
וּבְשֵׁעַת תְּקִיעַת שׁוֹפָר כִּתְּבִן
אֵין לִבִּי וְאָמַר: רַבִּי,
הַשְׂמַדִּים עָשִׂיתִי רְצוֹנָךְ
וְקִמַּמְתִּי מִצְוָתְךָ וְאָף אֵתָּה
עָשִׂיתִי רְצוֹנְךָ וְשָׁלַח בְּנֵי זִנְי
לְבִטָּח.

וְתַלְמֵי רַבִּי לוי יִצְחָק שִׁמְחָה
וְאָמַר לוֹ: כִּתְּבִין — כִּתְּבִין אֵתָּה
הָא, אֵתָּה תִּתְּנֵה הַתוֹקֵעַ
בְּבֵית־מִדְרָשְׁךָ...

ברית עברית עולמית
(התרגום רומני בעמוד 2)

הַחוּדֵשׁ אֲלוֹל קָדוֹשׁ וְנִכְבָּד
הוּא, חוּדֵשׁ מְעוֹרֵר לְחִשְׁבֹּנָה,
מַתַּנָּה אֲלֵקִים שְׁנֵתָּה הַקְדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְכָל יוֹשְׁבֵי תֵבֶל.
הוּרָה בּוֹה שְׁהָאֵם בְּאִשְׁרֵי הוּא
אֲדָם לֹא יוֹכֵל לְחַיּוֹת בְּאוֹפֵן שְׁלֹא
יִחַטֵּא כָּלֵל, וְאֵם לֹא תוֹעִיל
תְּשׁוּבָה וְאֵין לוֹ תַּחֲנוּן כִּש־
יְחַלּוּק צִדְדֵי, אֵין אִזְּ אֲפֹן גְּדוֹל
יִתְרֵר מִזֶּה, וְהַחֲכֵם מְכַל אֲדָם
שֹׁחֵד לְתַכְנוּת נִפְשׁוֹ שֶׁל כָּל
יֶצֶר נְבִירָא, הַחֲלֵט שֶׁל בְּאוֹתָהּ
הַעַת שְׁאִמְתָּה הַנֶּפֶשׁ, הִיתָה בִּי
בְּמַצָּב כּוֹה שְׁלֹא הִיתָה יְכוּלָה
לַעֲשׂוֹת אַחֲרָה, אוֹ כִּי הִיתָה
מוֹשְׁפַת מַהֲמָקָם אוֹ מַהֲשׁוֹן, אוֹ
מַתְגַּבֵּר אֵין נִשְׁ-הַ בֶּה דִּי
בְּקִרְבָּה עֲצָמָה וְלֹא הִיתָה מוֹשֵׁה
רַח בְּרַעַה הַהוּא לְהַגְבִּיר עֲצָמָה
עַל נִסְתִּיהָ וּמַהֲנִיחָ לְסִלּוֹחָ לָהּ.
וְאֵם לֹא כֵל הַעֲלֵם שְׁאוֹל וְאֵבִיר
דּוֹן, עַל כֵּן בַּעַת שֶׁשָּׁפֵן שִׁיחָו
לְפָנֵי אֲדוֹן כֵּל, אֲמַר, כִּי אֵין אֲדָם
אֲשֶׁר לֹא יִחַטֵּא" (מְלָכִים א')
ח-מ"ו) (כִּב-חַחֵם סוֹפֵר הַקֶּץ
אֲבָן הַעִיר סִימָן כִּכָּהֵן). וְכִדָּא
לְצַטֵּט לְשׁוֹן הַרְמְבִים הַלְכוּת
תְּשׁוּבָה (פֶּרֶק ה' ז' ו'): "רִשְׁתָּ
לְכָל אֲדָם תְּהוֹנָה", אֵין רִצָּה לִי
הַטּוֹת עֲצָמוֹ לְדֹרֵר טוֹבָה, לְהִיּוֹת
צִדִּיק, הַרְשׁוֹת בִּידוֹ, וְאֵם רִצָּה
לְהַטּוֹת עֲצָמוֹ לְדֹרֵר רַעַה וְלִהְיוֹת
רַעַה, הַרְשׁוֹת בִּידוֹ, וְהוֹאִיל
וְשׁוֹחֲנוֹ בִּידוֹ, וּמַדְעַנּוֹ עַיִן
שִׁינָה כֵל הַרְשׁוֹת, רֹאֵי לִנּוֹ לִי
חִוּר בְּתַשְׁבּוּהָ לְעוֹלָם שְׁעוֹנוֹ.
הוּא שְׁכִיבִין, נִחְשָׁתָה דְרִכְיוֹ
וְנִחְשָׁתָה וְנִשְׁוִיבָה" (אֵיכָה ג'-ו').
וְהֵגֵם שְׁכָל יוֹם וּמָנוּ הוּא בִי
חוּדֵשׁ אֲלוֹל, הֵנָּה זֶה הַיּוֹם הַשּׁוֹפֵר
לְהִקְיָו וְלַעֲוֹרֵר הַשְּׂבִיב הָאֲלֵקִי
הַחַיִּיבָה וּמִסְתַּתֵּר עֲמוֹק בִּלְבָב. וְ-
נִתְקַבֵּל חוּדֵשׁ זֶה לְהִיּוֹת יוֹצֵא
מִן הַכֶּלֶל, שְׁבוּ כִּי יִהְיֶה הַנֶּאֱמָן
לַעֲמֹ וְלַכֵּל קִדְשֵׁי בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
עוֹשֵׂה חֲשׁוֹנוֹ נִפְשׁוֹ, מַתְחַרֵּת
אֵל הַמַּעֲשִׂים שְׁעֵשֶׂה בִּינוּ וּבִין
קוֹנוֹ, בִּינוּ וּבִין חֲבֵרוֹ, וְעַל יְדֵי
שְׂמִינֵת הַשּׁוֹפֵר, לְבִן הוּא הִי
מְעוֹרֵר אוֹתוֹ, כֵּן הֵן דְרָכֵי
הַתְּשׁוּבָה וְדֹרֵר הַשְּׂעִי, עוֹשֵׂה
אֲחֵרֵי שְׁעֵשֶׂה אֵין פְּעוּלָה אֵם
חַיּוּבִית אוֹ שְׁלִילִית, מְרִיגֵשׁ בִּי
עֲצָמָה בְּלִבּוֹ אֵת הַהֲגוּבָה הִי
מַתְאִימָה, אֵם עֲשֵׂה פְּעוּלָה
חַיּוּבִית מְרִיגֵשׁ בְּעֲצָמוֹ סִיפּוֹק

(סוף בעמוד 9)